

Beheerplan Groen

2020-2025

Beheerplan Groen 2020-2025

Gemeente Den Helder

10 april 2020

Auteurs

Henri de Wit (gemeente Den Helder)
Marco Kikkert (gemeente Den Helder)
Marieke Holthuijsen (gemeente Den Helder)
Dick van de Lagemaat (Antea Group)
Ton Lesscher (Antea Group)

Gemeente Den Helder
Verkeerstorenweg 3
1786 PN DEN HELDER

Inhoudsopgave

1	Inleiding	7
1.1	Aanleiding	7
1.2	Doelen en ambities	7
1.3	Wettelijke kaders	8
1.4	Bijdrage aan gemeentelijk beleid: Nieuw perspectief	8
1.5	Leeswijzer	8
2	Objecten	10
2.1	Bloemenweide/hooiberm	10
2.2	Bodembedekkers	12
2.3	Bollen in gras	14
2.4	Bosplantsoen	16
2.5	Cultuurrozen	18
2.6	Hagen	19
2.7	Heesters grof en botanische rozen	21
2.8	Ruw gras	23
2.9	Siergazon	25
2.10	Sierheesters en heesterrozen	27
2.11	Vaste planten	29
2.12	Zomergoed	31
2.13	Oevers – droog profiel	32
3	Speciale beheergebieden	34
3.1	Algemene Begraafplaats	34
3.2	Bos de Donkere Duinen	37
3.3	Duinparkplan	39
3.4	Fiets- en Kanoroute	41
3.5	Mariëndal	43
3.6	Quelderduijn	45
3.7	Rehorstpark	47
3.8	Schooterduinpark	49
3.9	Timorpark	51
3.10	Vlinderroutes	53
4	Organisatie	55
4.1	Opdrachtgever en opdrachtnemer	55
4.2	Bestekken & contracten	55
4.3	Jaaropdracht	57
4.4	Contactpersonen	57
5	Financiën	58
5.1	Waarde van het huidige groenareaal	58
5.2	Huidige budgetten	59
5.3	Beheerkosten	60

5.4	Vervangingsopgave	60
5.5	Wegwerken achterstanden	61
6	Conclusies en aanbevelingen	62
6.1	Conclusies	62
6.2	Trends	63
6.3	Relatie met andere vakgebieden	64
6.4	Aanbevelingen	64
	Bijlage I Beeldmeetlatten	65
	Bijlage II Lijst van inheemse beplanting	80
	Bijlage III Literatuurlijst	81
	Bijlage IV Plantgrootte	82
	Bijlage V Kaarten vlinderroute	83

1 Inleiding

Het gemeentelijk openbaar groen is van grote waarde voor aspecten zoals gezondheid, woongenot, recreatieve waarden en de klimaatbestendigheid van de stad. Groenbeheer is noodzakelijk om de gewenste waarden te realiseren en te behouden. Dit beheerplan groen vormt een leidraad voor het beheer van het gemeentelijk groen op hoofdlijnen.

1.1 Aanleiding

Het opstellen van een beheerplan om te voldoen aan de verplichting vanuit de provincie is een prima aanleiding. De provincie wil zichtbaar hebben hoe omgegaan wordt met het beheer van de kapitaalgoederen.

Maar belangrijker is wellicht nog het besef dat het met de beheerplannen helder wordt hoe we efficiënt en kostenbewust de kapitaalgoederen duurzaam in stand kunnen houden. Wat hebben we en hoe willen we dat beheren?

1.2 Doelen en ambities

Het zowel voor bestuur als uitvoering helder krijgen hoe we efficiënt en kostenbewust willen werken is een belangrijk doel van de beheerplannen. Het groenbeheer moet betaalbaar en uitvoerbaar blijven (basisprincipe uit Nieuw Perspectief).

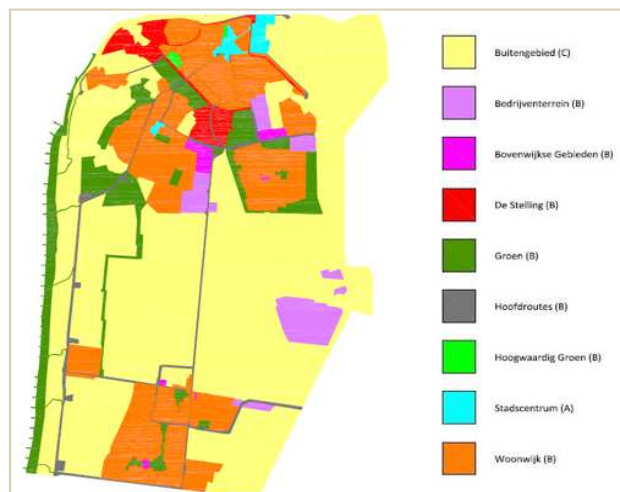
De gemeente zet in op het duurzaam onderhouden en beheren van groen en streeft er naar de openbare ruimte schoon, heel en veilig te houden. Een van de basisprincipes van de openbare ruimte (uit Nieuw Perspectief).

De ambitie die hier bovenop komt is de beheerobjecten (de kapitaalgoederen) zo mogelijk een hogere (natuur) waarde geven. En als dit mogelijk is tegen dezelfde of lagere beheerkosten.

De eisen die de gemeente Den Helder aan de openbare ruimte stelt zijn niet overal hetzelfde. Dit heeft effect op het uit te voeren beheer en onderhoud. In de functiegebieden zijn verschillende onderhoudsniveaus (op basis van KOR 2018 van het CROW) vastgesteld:

- Stadscentrum: niveau A
- Buitengebied: niveau C
- Overige gebieden: niveau B (waaronder woonwijken)

Per beheerobject wordt aangegeven welke beeldmeetlatten het onderhoud van toepassing zijn.

VOOR

Figuur 1: Kwaliteitsniveaus onderhoud per functie element

1.3 Wettelijke kaders

Een aanzienlijke hoeveelheid Europese en landelijke wetten maken samen het wettelijk kader. Het betreft onder meer het Burgerlijk wetboek en wetgeving op gebied van natuur, verkeer, water, bedrijfsvoering etc. Het spreekt voor zich deze wetgeving gehandhaafd dient te worden. Dat geldt ook voor de Keur en de bijbehorende Leggers van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier.

1.4 Bijdrage aan gemeentelijk beleid: Nieuw perspectief

Waar mogelijk wordt door middel van beheermaatregelen een bijdrage geleverd aan de speerpunten van Nieuw Perspectief.

1. **Klimaatbestendig en duurzaam**
Realiseren van een klimaatbestendige en duurzame openbare ruimte.
2. **Samenwerken aan de stad**
Vanuit gezamenlijk belang/eigenaarschap en wederzijdse betrokkenheid is er samenwerking met bewoners/partners.
3. **Differentiatie maakt 't verschil**
De ene buurt is de andere niet. Er is meer verscheidenheid in kwaliteit en maatwerk in communicatie, participatie en inrichting.
4. **Uitnodigend en bruikbaar**
Beter en meer aansluiten op behoeftes uit de stad én op de stoere en eigenzinnige identiteit van Den Helder.
5. **Groenwaarden en –waardering**
Groenareaal versterken zodat flora en fauna floreren, de leefbaarheid toeneemt en de economische waarde stijgt.

1.	Klimaatbestendig en duurzaam
2.	Samenwerken aan de stad
3.	Differentiatie maakt het verschil
4.	Uitnodigend en bruikbaar
5.	Groenwaarden en -waardering

Per beheerobject geven we in een matrix aan welke beheermaatregelen bijdragen aan de vijf speerpunten uit Nieuw Perspectief.

1.5 Leeswijzer

In dit eerste hoofdstuk staan wat algemene zaken over het beheer. Wat is de aanleiding, wat zijn de doelen en de ambities en met welke kaders dient rekening gehouden te worden.

In hoofdstuk twee behandelen we de specifieke beheerobjecten van het onderdeel Groen in de openbare ruimte. Wat hebben we, waar willen we naar toe?

Hoofdstuk drie behandelt de zogenaamde "Speciale beheergebieden". In principe is een boom in gras overal hetzelfde, maar in een park kan een boom in gras misschien net anders beheerd worden dan elders in de stad. Dan is het park het "Speciale beheergebied" met daarbinnen standaard beheerobjecten die binnen dat Speciale beheergebied net anders beheerd (kunnen) worden.

Hoofdstuk vier gaat over de organisatie. Hoe organiseren we binnen de gemeentelijke organisatie de uitvoering van het beheer. Wie doet wat wanneer? Voor eenieder handig om hier te kunnen lezen waar de verantwoordelijkheden liggen.

En bij dat alles willen we natuurlijk graag weten wat het kost. Hoofdstuk vijf geeft hier antwoord op.

Tenslotte komt hoofdstuk zes met een conclusie. Maar ook wordt hier aangegeven waar geen antwoord op wordt gegeven en waar nog aan gewerkt moet worden om het beheer op een hoger/efficiënter niveau te krijgen.

2 Objecten

2.1 Bloemenweide/hooiberm

Wat is aanwezig?

Peildatum: 28-01-2020

Beschrijving: Een kruidachtige vegetatie van meerjarige kruidachtige soorten, waar grassen het grootste aandeel hebben.

Areaal: 1.211.894 m² (121 ha)

Kwaliteit: niet gemeten

Wat willen we?

- Voldoen aan het uitvoeringsprogramma "Openbare ruimte in Nieuw Perspectief":
- Max. 20% beschadigde of dode grasmat.
- In de grasmat zijn naast grassen ook andere kruiden aanwezig.
- Max. 20% met plaatselijke oneffenheden of molshopen.
- Geen rijsporen; beschadigingen zijn na max. 10 werkdagen hersteld.
- Maximale soortenrijkdom **passend** bij plaatselijke omgevingsfactoren.
- Geen ongewenste (invasieve) soorten.
- Een kruidenrijke vegetatie die voldoet aan de volgende beeldmeetlatten:
 - Gras en kruidachtigen-beschadiging
 - Gras en kruidachtigen-bloemrijk gras-soorten rijkdom
 - Gras en kruidachtigen-grashoogte rondom obstakels en bomen
 - Gras en kruidachtigen-kaal oppervlak
 - Gras en kruidachtigen-overgroei randen beplanting
 - Gras en kruidachtigen-overgroei randen verharding

Beheervoorwaarden

- Geen chemische middelen toepassen.
- Beheer richten op soortentoe name en spontane ontwikkeling (verschraling).
- 1-2 keer per jaar maaien.
- Maaien en afvoeren in een aparte werkgang (x-y dagen tussen beide handelingen).
- Geen maai-/zuigcombinatie gebruiken.
- Gefaseerd maai-beheer.
- Verkeersveiligheid: overzichtelijke hoeken/kruisingen. Zonodig vaker maaien.
- Verkeersveiligheid: door hogere berm en stagneert de afwatering van de weg. Periodiek afschrapen van (een deel van) de berm.
- Actieve bestrijding van invasieve soorten (bereklaauw/japanse duizendknoop).
- Maaitijdstip bepalen aan de hand van na te streven kruidensoorten en hun bloeitijd.

Risico's

- Verschraling loopt gevaar wanneer bij baggerwerkzaamheden de bagger op de kant wordt gezet.
- Verstoring bodem door andere werkzaamheden (bv. Plaatsing kabels en leidingen).
- Werken met verkeerde machines (te zwaar), waardoor spoorvorming of bodemverdichting optreedt.
- Werken onder verkeerde weersomstandigheden (te nat, te droog, te veel wind), waardoor wederom spoorvorming of structuurbederf van de bodem op kan treden. Te veel wind kan er voor zorgen dat maaisel op ongewenste plekken komt.
- Werken op een verkeerd moment (i.v.m. zaadsetting, insectenontwikkeling, etc.), met als mogelijk gevolg een daling van de biodiversiteit.

BLOEMENWEIDE/HOOIBERM		Bijdrage thema's Nieuw perspectief				
		1	2	3	4	5
VZ	Gefaseerd maaien	X		X	X	X
VZ	Maaitijdstip afstemmen op soorten			X		
VZ	Inzet schone/stille machines	X				
VV	Soortenkeuze gras richten op vergroten biodiversiteit	X		X	X	X
	Communicatie naar bewoners over doel en functie bloemenweide		X		X	
VZ	Maaien van graspaden in bloemenweide		X		X	
VZ	Extra maaien tbv verkeersveiligheid		X		X	
ALG	Aanwezigheid hooibermen	X		X	X	X

1.	Klimaatbestendig en duurzaam
2.	Samenwerken aan de stad
3.	Differentiatie maakt het verschil
4.	Uitnodigend en bruikbaar
5.	Groenwaarden en -waardering

TS = Technische Staat
 VV = Vervanging
 VZ = Verzorging
 ALG = Algemeen

2.2 Bodembedekkers

Wat is aanwezig?

Peildatum: 28-01-2020

Beschrijving: een bodem bedekkende beplanting van (meestal) lage heesters of kruidachtigen die laag blijven zonder op periodieke basis te hoeven worden gemaaid of geschoren.

Areaal: 2.379 m²

Kwaliteit: Beeldkwaliteit op basis van de beeldmeetlatten uit de CROW kwaliteitscatalogus 2018. Gebruikte beeldmeetlatten zijn: beschadiging, kaal oppervlak, snoeibeeld en overgroei randen.

Schouwresultaten uit 2017 en 2018 geven een kwaliteit van 60% A, 31% B, 6% C, 1% D en 2% niet bekend: meer dan 90% voldoet (ruim) aan de gestelde kwaliteitsnorm.

Wat willen we?

- Een gesloten bodembedekkende beplanting.
- Zonder ongewenste kruiden of opslag.
- Een bodembedekkende beplanting die voldoet aan de volgende beeldmeetlatten:
 - Beplanting-beschadiging
 - Beplanting-bodembedekkers-kaal oppervlak
 - Beplanting-bodembedekkers-overgroei randen verharding of gras
 - Beplanting-bodembedekkers-snoeibeeld
 - Beplanting-onkruid

Beheervoorwaarden

- Geen chemische middelen toepassen.
- Bij aanplant zorgen voor een schone ondergrond; dit is een 'aanlegvoorwaarde', maar essentieel voor later beheer! Indien in de bodem wortelonkruiden (bijv. kweek of heermoes) voorkomen dan is het daarna niet meer (op een normale) wijze te onderhouden.
- Ook rekening houden met opslagvormende soorten (uitlopers vanuit de wortel) in de omgeving (denk aan iep of populier). Dit kan beheer in een later stadium nagenoeg onmogelijk maken.
- Eerste jaren na aanplant de grond tussen de planten schoonhouden van onkruiden. Indien mogelijk schoffelen, anders plukken!
- Zaailingen van bijv. esdoorn direct verwijderen.
- Beschadiging, kaal oppervlak, snoeibeeld en overgroei randen onderhouden op minimaal B-kwaliteit volgens beeldmeetlatten Kwaliteitscatalogus openbare ruimte 2018.
- Overwoekering van boomstammen niet hoger laten komen dan 2 meter van de grond (werkhoogte), tenzij gewenst in natuurlijke omgeving.

Risico's

- Vóórkomen van wortelonkruiden, waardoor bodembedekkende beplanting niet of nauwelijks meer te onderhouden is.
- Vóórkomen van wortelopslag van houtige soorten in de omgeving, waardoor bodembedekkende beplanting niet of nauwelijks meer te onderhouden is.
- De bodembedekkende beplanting doet het zo goed dat andere beplanting overwoekerd wordt.
- De bodembedekkende beplanting doet het zo goed dat meer snoei beurten (dan gemiddeld) nodig zijn om beplanting in toom te houden.

BODEMBEDEKKERS		Bijdrage thema's Nieuw perspectief				
		1	2	3	4	5
TS	Gefaseerd snoeien bodembedekkers	X		X		X
TS	Snoei langs paden					X
TS	Inboeten bodembedekkers					X
VV	Soortenkeuze bodembedekkers richten op vergroten biodiversiteit	X		X		X
VZ	Onkruidbeheersing; plukken (schoffelen)					X
ALG	Algemeen vóórkomen bodembedekkers	X		X		X

1.	Klimaatbestendig en duurzaam
2.	Samenwerken aan de stad
3.	Differentiatie maakt het verschil
4.	Uitnodigend en bruikbaar
5.	Groenwaarden en -waardering

TS = Technische Staat
 VV = Vervanging
 VZ = Verzorging
 ALG = Algemeen

2.3 Bollen in gras

Wat is aanwezig?

Peildatum: 30-01-2020

Beschrijving: Een kruidachtige, bloemrijke vegetatie in gras. Bloei vanaf late winter tot laat in het voorjaar.

Areaal: 38.696 m² (bijna 4 ha)

Kwaliteit: niet gemeten

Wat willen we?

- Meer kleur in de stad in de periode dat er van nature minder kleur is.
- Een vervroeging en verbreding van de bloeiperiode.
- Meer biodiversiteit.
- Een duurzame kruidachtige, bloemrijke vegetatie in gras.
- Accent van de bloei in de late winter, vroege voorjaar (als er nog weinig andere planten bloeien).
- Liefst zo laag mogelijke bollenvegetatie (dit in verband met het in stand moeten houden van de bladvegetatie tot in de zomer).

Beheervoorwaarden

- Geen chemische middelen toepassen.
- Bij voorkeur ecologisch geteelde bollen toepassen.
- Het gras om de bollenvegetatie moet te maaien zijn met de gebruikelijke machines in de periode dat het loof van de bollen moet blijven staan.
- Loof van de bollen maaien nadat 80% van het blad vergeeld is.

Risico's

- Bollenvegetatie neemt met de jaren af (te vroeg maaien van het loof/degeneratie bollen).
- Een deel van het voorjaar/zomer is er een beeld van ongemaaid loof wat wellicht wat rommelig overkomt.

BOLLEN IN GRAS		Bijdrage thema's Nieuw perspectief				
		1	2	3	4	5
VV	Planten bollen met bewoners/scholen		X		X	X
VV	Soortkeuze bollen richten op vergroten biodiversiteit	X				X
VV	Streven naar brede bloeiperiode	X		X		X
TS	Maaien bollen nadat loof is afgestorven	X				X
ALG	Aanwezigheid bollen	X	X	X	X	X

1.	Klimaatbestendig en duurzaam
2.	Samenwerken aan de stad
3.	Differentiatie maakt het verschil
4.	Uitnodigend en bruikbaar
5.	Groenwaarden en -waardering

TS = Technische Staat
 VV = Vervanging
 VZ = Verzorging
 ALG = Algemeen

2.4 Bosplantsoen

Wat is aanwezig?

Peildatum: 30-01-2020

Beschrijving: Een houtachtige, meestal opgaande, 'natuurlijke', bij voorkeur uit inheemse soorten bestaande beplanting. Vaak grotere vakken rondom sportvelden (windsingels), als begeleiding van lijn elementen (wegen/watgangen), of als semi-natuurlijke (rand-) beplanting in parken (Quelderduijn, Rehorstpark, Schooterduijnpark, Timorpark).

Areaal: 687.905 m² (bijna 70 ha).

Kwaliteit: Niet specifiek gemeten. Bij schouw heesterbeplanting soms meegenomen (omdat in het verleden ook bosplantsoen is toegepast in heestervakken). Dan dezelfde beeldmeetlatten gebruikt als bij heesterbeplanting. Voor dit beperkte deel geldt een kwaliteit van 8% A, 89% B en 3% C.

Wat willen we?

- Een vrij uitgroeiende houtige opgaande beplanting met voornamelijk inheemse soorten (voor lijst van inheemse soorten zie bijlage).
- Interessante beplanting voor vogels en insecten – bloei en besdracht.
- Een gesloten beplanting waarin enkele bomen voorkomen.
- 80% van de beplanting heeft een goede kwaliteit (minimaal B) zonder beheerachterstand.
- Voldoende ruimte om te groeien in hoogte en breedte, zonder dat er met regelmaat gesnoeid moet worden om overlast veroorzakende groei terug te snoeien.
- In aansluiting op bovenstaand punt: een buffer tussen de begroeiing en paden of wegen (kruiden-/grasvegetatie).
- Geen agressief wortelende beplanting.
- Het aantal bomen blijft beperkt: de kroonprojectie mag maximaal 30% van het oppervlak van de beplanting bedragen.

- Bosplantsoen dat voldoet aan de volgende beeldmeetlatten:
 - Beplanting-beschadiging.
 - Beplanting-bosplantsoen-overgroei randen verharding of gras.
 - Beplanting-heesters-gesloten heesters-kaal oppervlak.
 - Beplanting-heesters-overgroei randen verharding of gras.
 - Beplanting heesters-snoeibeeld.

Beheervoorwaarden

- Onkruidbestrijding alleen de eerste drie jaar na aanplant.
- Geen chemische middelen toepassen.
- Beplanting wordt gefaseerd teruggezet. De kale fase van afzetten wordt voorkomen.
- Stobben die niet mogen uitlopen worden machinaal gefreesd zonder gebruik te maken van zware machines om bodemverstoring te voorkomen.
- Zaailingen bestrijden die niet binnen de gewenste beplantingssoorten vallen.
- Storende onkruiden selectief maaien.
- Terugdringen van woekerende soorten: sleedoorn, duindoorn.
- Periodiek dunnen (definitief verwijderen van beplanting uit de bosplantsoenvakken) om hiermee toe te werken aan een duurzaam in stand te houden eindstadium.
- Voorrang verlenen aan soorten als: meidoorn, haagbeuk, bosrank, gele/rode kornoelje, hazelaar, etc. (zie ook lijst van inheemse soorten in bijlage).

BOSPLANTSOEN		Bijdrage thema's Nieuw perspectief				
		1	2	3	4	5
TS	Gefaseerde snoeien bosplantsoen	X		X		
TS	Gefaseerd terugzetten bosplantsoen	X		X		
TS	Snoei langs paden				X	X
TS	Gericht op gebruiksgroen: vruchtgebruik/spelen/natuurbeleving				X	
VV	Soortenkeuze bosplantsoen richten op vergroten biodiversiteit	X		X		X
VV	Toepassen van inheemse soorten	X				
VV	Inrichting afstemmen op wensen burger		X			
VV	Variatie in bloei-, blad-, herfstkleur			X		
VZ	Opvang- en infiltratiemogelijkheden water	X				X
ALG	Aanwezigheid bosplantsoen	X	X	X	X	X

1.	Klimaatbestendig en duurzaam
2.	Samenwerken aan de stad
3.	Differentiatie maakt het verschil
4.	Uitnodigend en bruikbaar
5.	Groenwaarden en -waardering

TS = Technische Staat
 VV = Vervanging
 VZ = Verzorging
 ALG = Algemeen

2.5 Cultuurrozen

Wat is aanwezig?

Peildatum: 04-02-2020

Beschrijving: Een houtachtige/kruidachtige vegetatie van rozen, waar het voornamelijk gaat over de bloei van de planten. Ondergrond vrij van onkruiden.

Areaal: 527 m²

Kwaliteit: A

Wat willen we?

- Zo min mogelijk cultuurrozen; alleen op bijzondere plekken (A-locaties), of in onderhoud bij bewoners.
- De rozenvakken in een goede kwaliteit, die voldoet aan de volgende beeldmeetlatten:
 - Beplanting-beschadiging.
 - Beplanting-struikrozen-kaal oppervlak.
 - Beplanting-struikrozen-overgroei randen verharding of gras.
 - Beplanting-struikrozen-snoeibeeld.

Beheervoorwaarden

- Geen chemische middelen toepassen.
- Maximaal 20% onkruid.
- Jaarlijkse snoei.

CULTUURROZEN		Bijdrage thema's Nieuw perspectief				
		1	2	3	4	5
TS	Snoeien rozen				X	
TS	Snoeien langs paden				X	
VV	Inboeten rozen alleen op bijzondere locaties, of waar burger onderhoud pleegt			X		X
VZ	Onkruidbeheersing, schoffelen		X		X	
ALG	Aanwezigheid rozen			X		X

1.	Klimaatbestendig en duurzaam
2.	Samenwerken aan de stad
3.	Differentiatie maakt het verschil
4.	Uitnodigend en bruikbaar
5.	Groenwaarden en -waardering

TS = Technische Staat

VV = Vervanging

VZ = Verzorging

ALG = Algemeen

2.6 Hagen

Wat is aanwezig?

Peildatum: 04-02-2020

Beschrijving: Een herkenbaar lijnvormig element bestaande uit (over het algemeen) geschoren houtige gewassen.

Areaal: 12.776 m²; waarvan 3.191 m² op de algemene begraafplaats Den Helder.

Kwaliteit: niet gemeten. Er bestaat wel een globaal vermoeden. De hagen op de begraafplaats hebben een goede kwaliteit. Deze worden regelmatig bijgehouden. Hagen elders hebben een redelijk tot goede kwaliteit, afhankelijk van de locatie. Over het algemeen is het lijnvormige karakter van de hagen goed herkenbaar. De hagen aan de Langevliet/Nieuweweg vertonen op sommige plekken gaten.

Wat willen we?

- Een gesloten haag die over de gehele lengte een regelmatig geknipt of geschoren zijkant en bovenkant heeft.
- Een haag met maximaal 5% openingen van 0,15 m breed.
- Een herkenbaar lijnvormig element.
- Afhankelijk van de locatie een strakke of lossere groeiende haag.
- Geen overgroei van naast gelegen paden of wegen.
- Een toegevoegde waarde voor landschap en vogels (heggemus e.a.).
- Bij voorkeur opgebouwd uit inheemse soorten.
- Haagbeplanting die voldoet aan de volgende beeldmeetlatten:
 - Beplanting-haag-gaten in de haag.
 - Beplanting-haag-snoeibeeld geschoren hagen.

Beheervoorwaarden

- Geen chemische middelen toepassen.
- Beheer- en onderhoudsinspanningen worden verricht na het broedseizoen.
- Openingen in hagen worden ingeboet.
- Snoeien 1-2 keer per jaar; afhankelijk van soort en locatie.
- Direct na het snoeien het snoeiafval verzamelen en afvoeren.
- Bij nieuwe aangeplante hagen wordt de haagvoet minimaal twee seizoenen schoon gehouden van onkruiden.

Risico's

- Blijvend (relatief) intensief onderhoud is nodig.
- Bij uitval duurt het enige tijd om beeld te herstellen.

HAGEN		Bijdrage thema's Nieuw perspectief				
		1	2	3	4	5
TS	Knippen/scheren hagen	X		X	X	X
TS	Snoei langs paden		X		X	X
VV	Inboeten afzonderlijke heesters				X	
VV	Aanplant op bijzondere locaties, of waar burger onderhoud pleegt		X		X	X
VZ	Onkruid verwijderen haagvoet		X		X	
ALG	Aanwezigheid hagen	X	X	X	X	X

1.	Klimaatbestendig en duurzaam
2.	Samenwerken aan de stad
3.	Differentiatie maakt het verschil
4.	Uitnodigend en bruikbaar
5.	Groenwaarden en -waardering

TS = Technische Staat
 VV = Vervanging
 VZ = Verzorging
 ALG = Algemeen

2.7 Heesters grof en botanische rozen

Wat is aanwezig?

Peildatum: 04-02-2020

Beschrijving: Een gesloten heestervak met een houtachtige vegetatie van wat grovere, geen boomvormende soorten. De incidentele bomen die in het vak voorkomen zijn als boom geplant. Deze groep hangt tussen bosplantsoen en sierheesters in. Afhankelijk van hoe er beheerd wordt, moet deze groep uiteindelijk opgesplitst worden naar bosplantsoen of sierheesters.

Areaal: 7.653 m²

Kwaliteit: Beeldkwaliteit op basis van de beeldmeetlatten uit de CROW kwaliteitscatalogus 2018. Gebruikte beeldmeetlatten zijn: beschadiging, kaal oppervlak, snoeibeeld en overgroei randen.
Schouwresultaten uit 2017 en 2018 geven een kwaliteit van 50% A, 45% B, 5% C; 95% voldoet (ruim) aan de gestelde kwaliteitsnorm.

Wat willen we?

- Een gesloten heestervak met grovere heesters (1ste tot 2de grootte, volgens aanduiding Nederlandse dendrologie, dr. B.K. Boom).
- Variatie in bloem-, blad- en takkleur.
- Variatie in bloeitijd.
- Variatie in besdracht.
- Eetbare (in ieder geval voor vogels) bessen.
- Heesterbeplanting die voldoet aan de volgende beeldmeetlatten:
 - Beplanting-beschadiging.
 - Beplanting-heesters-gesloten heesters-kaal oppervlak.
 - Beplanting-heesters-overgroei randen verharding of gras.
 - Beplanting-heesters-snoeibeeld.
 - Beplanting-onkruid.

Beheervoorwaarden

- Geen chemische middelen.
- In de eerste drie jaren na aanplant het plantvak vrijhouden van onkruiden.
- Na drie jaar randen en open plekken vrij houden van onkruiden.
- Gefaseerde verjongingssnoei.

Risico's

- Het is een overgangsvorm tussen sierheesters en bosplantsoen: risico dat het niet voldoet aan het ene, noch aan het andere.

HEESTERS GROF EN BOTANISCHE ROZEN		Bijdrage thema's Nieuw perspectief				
		1	2	3	4	5
TS	Gefaseerd snoeien heesters	X			X	
TS	Gefaseerd terugzetten heesters	X			X	
TS	Snoei langs paden				X	
VV	Inboeten heesters			X		X
VZ	Onkruidbeheersing				X	
VZ	Zwerfafval verwijderen				X	
ALG	Aanwezigheid heesters grof en bot. rozen	X		X		

1.	Klimaatbestendig en duurzaam
2.	Samenwerken aan de stad
3.	Differentiatie maakt het verschil
4.	Uitnodigend en bruikbaar
5.	Groenwaarden en -waardering

TS = Technische Staat
 VV = Vervanging
 VZ = Verzorging
 ALG = Algemeen

2.8 Ruw gras

Wat is aanwezig?

Peildatum: 05-02-2020

Beschrijving: Een soortenarme grasvegetatie met een relatief hoge graslengte (6-7x per jaar maaien).

Areaal: 169.639 m² (ca. 17 ha)

Kwaliteit: Niet gemeten.

Wat willen we?

- Waar mogelijk een soortenrijke gras-/kruidenvegetatie met een wisselende gras-/kruidenhoogte -> opwaardering van huidige beheerresultaat.
- Een duurzaam beheerbare gras-/kruidenvegetatie.
- Beheergroep ruw gras op termijn omvormen naar bloemenweide/hooiberm.
- Een grasachtige beplanting die voldoet aan de volgende beeldmeetlatten:
 - Gras en kruidachtigen-beschadiging.
 - Gras en kruidachtigen-grashoogte rondom obstakels en bomen.
 - Gras en kruidachtigen-ruw gras-grashoogte.
 - Gras en kruidachtigen-kaal oppervlak.
 - Gras en kruidachtigen-overgroei randen beplanting.
 - Gras-overgroei randen verharding.

Beheervoorwaarden

- Geen chemische middelen toepassen.
- Beheer richten op soortentoe name en spontane ontwikkeling (verschraling).
- Maaifrequentie van 6-7x per jaar over de tijd terugbrengen naar 1-2x per jaar en dan maaisel afvoeren.

Risico's

- Wanneer het afvoeren van het maaisel gestaakt wordt zal de bodem verrijken en de soortenrijkdom afnemen.
- Het opbrengen van bagger van naastgelegen sloten zal de bodem eveneens verrijken en het beoogde doel teniet doen.
- Ruw gras in druk bezochte hondenuitlaatzones (als in foto hier boven) zal ook weinig verschraling kennen, waarmee voornamelijk ruderaal soorten zullen voorkomen.

RUW GRAS		Bijdrage thema's Nieuw perspectief				
		1	2	3	4	5
TS	Maaien ruw gras				X	
TS	Als waterbuffer/waterinfiltratieplek	X				X
TS	Als hondenuitlaatplek				X	
ALG	Aanwezigheid ruw gras	X			X	X

1.	Klimaatbestendig en duurzaam
2.	Samenwerken aan de stad
3.	Differentiatie maakt het verschil
4.	Uitnodigend en bruikbaar
5.	Groenwaarden en -waardering

TS = Technische Staat
 VV = Vervanging
 VZ = Verzorging
 ALG = Algemeen

2.9 Siergazon

Wat is aanwezig?

Peildatum: 05-02-2020

Beschrijving: Een gesloten, goed ontwaterde, vlakke en kort gemaaide grasmat met weinig storende onkruiden.

Areaal: 1.179.413 m² (ca. 118 ha.)

Kwaliteit: Niet gemeten.

Wat willen we?

- Een gesloten, goed ontwaterde, vlakke en kort gemaaide grasmat met weinig storende onkruiden.
- Een grasmat met zo min mogelijk obstakels. Bij noodzakelijke obstakels en bij aanwezigheid van bollen in de grasmat moet er met gangbaar materieel eenvoudig omheen te maaien zijn.
- Geen spoorvorming.
- Geen grasopeenhoping na maaien; gras moet gelijkmatig over de grasmat verspreid zijn.
- Een grasachtige beplanting die voldoet aan de volgende beeldmeetlatten:
 - Gras en kruidachtigen-beschadiging.
 - Gras en kruidachtigen-gazon-grashoogte.
 - Gras en kruidachtigen-gazon-kaal oppervlak.
 - Gras en kruidachtigen-gazon-onkruid.
 - Gras en kruidachtigen-grashoogte rondom obstakels en bomen.
 - Gras en kruidachtigen-molshopen.
 - Gras en kruidachtigen-overgroei randen beplanting.
 - Gras-overgroei randen verharding.
 - Gras en kruidachtigen-vlakheid ondergrond.

Beheervoorwaarden

- Geen chemische middelen toepassen.
- Bij maaien rondom bomen dient de maaimachine ter voorkoming van maaischade minstens 30 cm uit de stam van de boom te blijven.
- Overblijvend gras bij boomstam in tweede werkgang met bosmaaier maaien.
- Beschermkap gebruiken op bosmaaier ter voorkoming van schade aan boomstam.
- Ter voorkoming van spoorvorming dient maaimachine te zijn voorzien van drukverdelende banden.
- Niet maaien bij te natte omstandigheden (ter voorkoming van spoorvorming of verslemping van de toplaag).
- Bij molshopen eerst de grasmat vlak slepen voordat met maaien wordt begonnen.
- Spoorvorming herstellen.
- Kale plekken doorzaaien.

Risico's

- Gras wordt misbruikt als hondenuitlaatstrook of parkeerplaats.

SIERGAZON		Bijdrage thema's Nieuw perspectief				
		1	2	3	4	5
TS	Als waterbuffer/infiltratieplek	X				X
TS	Als trapveld/speelveld		X		X	
VV	Doorzaaien siergazon				X	X
VZ	Maaien siergazon				X	X
VZ	Egaliseren siergazon				X	X
VZ	Kanten steken					X
	Communicatie naar bewoners over gebruik		X			
ALG	Aanwezigheid siergazon	X	X	X	X	X

1.	Klimaatbestendig en duurzaam
2.	Samenwerken aan de stad
3.	Differentiatie maakt het verschil
4.	Uitnodigend en bruikbaar
5.	Groenwaarden en -waardering

TS = Technische Staat
 VV = Vervanging
 VZ = Verzorging
 ALG = Algemeen

2.10 Sierheesters en heesterrozen

Wat is aanwezig?

Peildatum: 05-02-2020

Beschrijving: Regelmatig onderhouden heesters die het plantvak volledig bedekken waarin incidenteel bomen kunnen voorkomen.

Areaal: 219.715 m² (ca. 22 ha.)

Kwaliteit: Beeldkwaliteit op basis van de beeldmeetlatten uit de CROW kwaliteitscatalogus 2018. Gebruikte beeldmeetlatten zijn: beschadiging, kaal oppervlak, snoeibeeld en overgroei randen.

Schouwresultaten uit 2017 en 2018 geven een kwaliteit van 58% A, 37% B, 5% C; 95% voldoet (ruim) aan de gestelde kwaliteitsnorm.

Wat willen we?

- Een regelmatig onderhouden en gesloten heestervak waarin incidenteel bomen voorkomen.
- Voldoen aan het uitvoeringsprogramma "Openbare ruimte in Nieuw Perspectief".
- Actief bestrijden van invasieve exoten.
- Variatie in bloem-, blad- en takkleur.
- Variatie in bloeitijd.
- Variatie in besdracht.
- Een heesterbeplanting die voldoet aan de volgende beeldmeetlatten:
 - Beplanting-beschadiging.
 - Beplanting-heesters-gesloten heesters-kaal oppervlak.
 - Beplanting-heesters-overgroei randen verharding of gras.
 - Beplanting-heesters-snoeibeeld.
 - Beplanting-onkruid.

Beheervoorwaarden

- Geen chemische middelen toepassen.
- Gefaseerde verjongingssnoei.
- Zaailingen worden bestreden.
- Mechanische bestrijding van onkruiden.
- Geschoffelde onkruiden uitharken en afvoeren.
- Zwerfafval verwijderen en afvoeren.
- Natuurlijk afval (bladval) niet verwijderen; hooguit de randen voorzichtig uitharken.

SIERHEESTERS EN HEESTERROZEN		Bijdrage thema's Nieuw perspectief				
		1	2	3	4	5
TS	Gefaseerd snoeien heesters	X			X	X
TS	Gefaseerd terugzetten heesters	X		X	X	
TS	Snoei langs paden				X	X
VV	Inboeten heesters, soortenkeuze richten op diversiteit bloem-, blad-, herfstkleur		X	X	X	X
VZ	Onkruidbeheersing		X		X	
ALG	Aanwezigheid sierheesters		X	X	X	X

1.	Klimaatbestendig en duurzaam
2.	Samenwerken aan de stad
3.	Differentiatie maakt het verschil
4.	Uitnodigend en bruikbaar
5.	Groenwaarden en -waardering

TS = Technische Staat
 VV = Vervanging
 VZ = Verzorging
 ALG = Algemeen

2.11 Vaste planten

Wat is aanwezig?

Peildatum: 05-02-2020

Beheerresultaat: Een kruidachtige vegetatie van meerjarige kruidachtige, bloemrijke soorten die zorgen voor een gesloten bodemoppervlak met een bij voorkeur brede bloeiperiode (april/mei tot in oktober).

Areaal: 885 m²

Kwaliteit: Niet gemeten. Eerste indruk is goed. Toepassing vaak op A-locaties of op rotondes.

Wat willen we?

- Voldoen aan het uitvoeringsprogramma “Openbare Ruimte in Nieuw Perspectief”.
- Een kruidachtige vegetatie van meerjarige kruidachtige, bloemrijke soorten die zorgen voor een gesloten bodemoppervlak met een bij voorkeur brede bloeiperiode (maart/april/mei tot in december).
- Vergroting van het vaste planten areaal voor meer kleur en bloei in de stad.
- Een duurzaam te beheren areaal volgens de Green to Colour-methode.
- Vaste planten vakken die voldoen aan de volgende beeldmeetlatten:
 - Beplanting-beschadiging.
 - Beplanting-vaste planten-overgroei randen verharding of gras.
 - Beplanting-vaste planten-sluiting.

Beheervoorwaarden

- Geen chemische middelen toepassen.
- Het eerste en zondig het tweede jaar na aanplant het plantvak handmatig schoonhouden van onkruiden (plukken).
- Jaarlijks in het vroege voorjaar maaien/mulchen ter bevordering van het snel dichtgroeien van het plantoppervlak.
- Niet hoger maaien dan 1 cm.
- Pas maaien als de plant is uitgelopen (enkele cm's).
- Maaien vóórdat er ca. 15 cm in hoogte is ontwikkeld.
- Ongewenste kruiden en zaailingen verwijderen.
- Alleen bij hoge uitzondering water geven (als in het voorjaar in een hete, droge periode is geplant kan één keer een flinke gift water nuttig zijn om de beplanting aan de gang te krijgen. Als dat gelukt is stoppen met water geven.)
- Uitgebloeide planten laten staan in de winter. Dit geeft a) een mooi beeld bij dauw of vorstrijp en b) voorkomt het dat een plantvak als kaal gezien wordt en gebruikt wordt om doorheen te lopen of in te parkeren.

VASTE PLANTEN		Bijdrage thema's Nieuw perspectief				
		1	2	3	4	5
TS	Mulchen (extreem kort maaien)	X			X	
TS	Bemesten	X				
VV	Inboeten vaste planten, soortenkeuze richten op diversiteit bloem- en bladkleur	X		X	X	X
VZ	Verwijderen onkruid	X			X	X
ALG	Aanwezigheid vaste planten	X	X	X	X	X

1.	Klimaatbestendig en duurzaam
2.	Samenwerken aan de stad
3.	Differentiatie maakt het verschil
4.	Uitnodigend en bruikbaar
5.	Groenwaarden en -waardering

TS = Technische Staat
 VV = Vervanging
 VZ = Verzorging
 ALG = Algemeen

2.12 Zomergoed

Wat is aanwezig?

Peildatum: 05-02-2020
 Beheerresultaat: Een kruidachtige vegetatie van eenjarige soorten, vrij van grassen, waarvan de bloei centraal staat.
 Areaal: 65 m²
 Kwaliteit: Niet gemeten. Eerste indruk is goed. Toepassing op algemene begraafplaats.

Wat willen we?

- Voldoen aan het uitvoeringsprogramma "Openbare Ruimte in Nieuw Perspectief.
- Spaarzaam toepassen, vanwege relatief hoge onderhoudskosten.
- Meer kleur in de stad.
- Een kruidachtige vegetatie van eenjarige soorten waarvan de bloei centraal staat.
- En vak met eenjarigen zonder onkruiden.
- Een eenjarige vegetatie die voldoet aan de volgende beeldmeetlatten:
 - Beplanting-beschadiging.
 - Beplanting-wisselperken-bloei.
 - Beplanting-wisselperken-kaal oppervlak.

Beheervoorwaarden

- Geen chemische middelen toepassen.
- Vakken onkruidvrij houden door plukken of schoffelen.
- Uitgebloeide bloemen verwijderen t.b.v. nieuwe bloei (bloeverlenging).
- In bloeiperiode zonodig planten inboeten.
- Na bloeiperiode vak leeghalen en òf nieuw inplanten, òf schoonhouden.

Risico's

- Extreme weersomstandigheden (veel regen) kunnen zorgen dat bloeitijd aanzienlijk verkort wordt.

ZOMERGOED		Bijdrage thema's Nieuw perspectief				
		1	2	3	4	5
VV	Planten zomergoed		X	X	X	X
VZ	Onkruidvrij houden plantvakken/-bakken		X		X	X
ALG	Aanwezigheid zomergoed		X	X	X	X

1.	Klimaatbestendig en duurzaam
2.	Samenwerken aan de stad
3.	Differentiatie maakt het verschil
4.	Uitnodigend en bruikbaar
5.	Groenwaarden en -waardering

TS = Technische Staat
 VV = Vervanging
 VZ = Verzorging
 ALG = Algemeen

2.13 Oevers – droog profiel

Wat is aanwezig?

Peildatum:	-
Beheerresultaat:	De gewenste ontwikkeling van het watersysteem betreft een veilig, ecologisch gezond watersysteem met een hoge belevingswaarde.
Areaal:	Niet gemeten
Kwaliteit:	Niet gemeten

Wat willen we?

Op korte termijn zal een inventarisatie gemaakt moeten worden van het areaal en mogelijk verschillende beheertypen. Daarna zal aan de hand van de resultaten en vergelijkingen tussen een Ecoscan uit 2010 en 2016 een uitgebreider beheerplan opgesteld moeten worden. De hieronder genoemde beheervoorwaarden komen uit het rapport 'Ecoscans Den Helder 2010 en 2016 vergelijking en conclusies' van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier.

Beheervoorwaarden

- De belangrijkste maatregelen zijn: scheiden van water met verschillende functies (agrarisch, recreatie, natuur), vasthouden en beter benutten van schoon duin- en regenwater, baggeren, betere boezemwaterkwaliteit (vissendoelen), oplossen grondwateroverlast in de stad, aanleggen van een kanoroute, aanbrengen van ecologische oevers. (Uit Monitoring Waterbreed)
- Geen chemische middelen toepassen.

Het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier maakt onderscheid in diverse beheertypen voor oevers. In de volgende tabel zijn de onderhoudsmaatregelen en de periode van onderhoud weergegeven, volgens het HHNK. Op het moment dat het areaal duidelijk in beeld is, wordt aangesloten bij de onderhoudsmaatregelen van HHNK.

Beheertypen	Onderhoudsmaatregel	Periode
Doorstroomprofiel	1x / jaar 100% maaien en afvoeren	1 september - 30 september
Open water	1x / jaar 50% maaien en afvoeren	1 augustus - 30 september
Flauw talud	1x / jaar 33% maaien en afvoeren (of 100% waar nodig)	1 augustus - 30 september
(lens)poel/nevengeul	1x / jaar 33% maaien en afvoeren (of 100% waar nodig)	1 augustus - 30 september
Plas-dras	1x / jaar 33% maaien en afvoeren (of 100% waar nodig)	1 augustus - 30 september
Botanisch waardevol gras/ rietland	1x / jaar 100% maaien en afvoeren + houtige opslag verwijderen	1 augustus - 30 september
Rietoever/ruigte	1x / jaar 33% maaien en afvoeren + houtige opslag verwijderen	1 december - 1 maart
Soortenrijk rietland	1x / jaar 100% maaien en afvoeren + houtige opslag verwijderen	1 oktober - 1 december
Bloem-, structuur-, kruidenrijk grasland	2x / jaar 100% maaien en afvoeren	15 juli - 1 augustus en 15 september - 30 september
Struweel en bomen	1x / 3 jaar terugzetten/ snoeien jan/feb	

Risico's

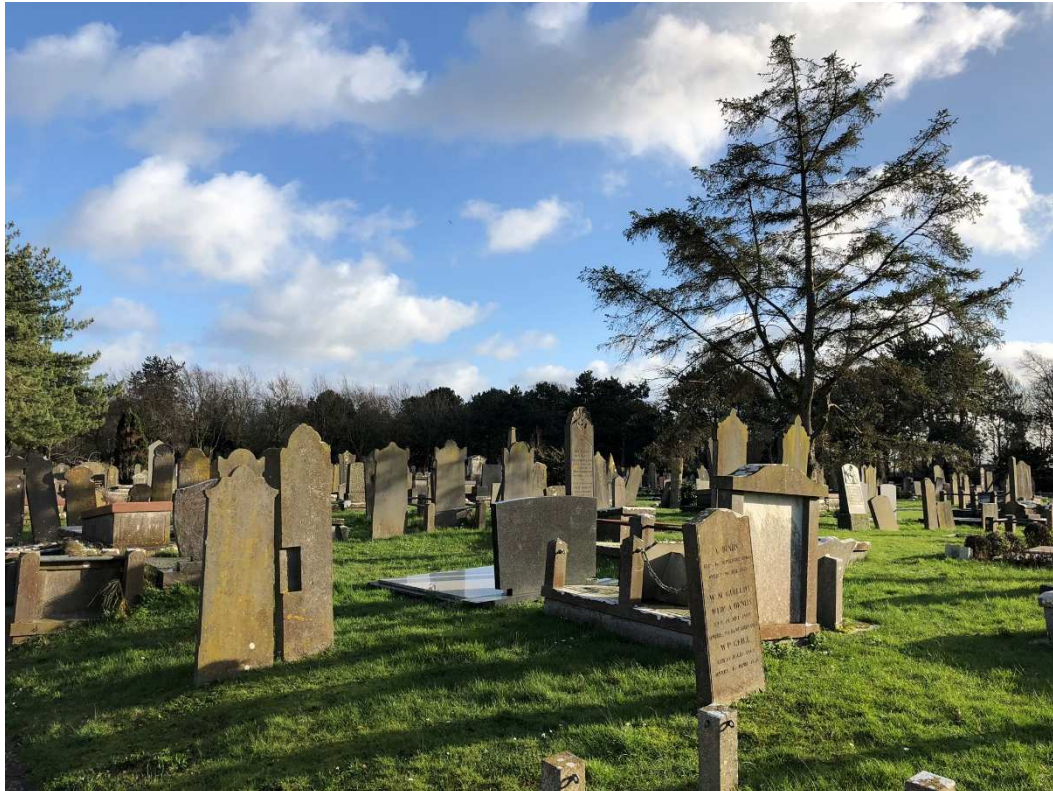
- In het waterplan Waterbreed wordt een aantal oorzaken opgesomd van een onvoldoende waterkwaliteit: verontreinigde bagger, achterstand in baggeren, inlaat van boezemwater en agrarisch belast water in de stedelijke wateren, overstorten van rioleringswater. De belangrijkste oplossingsrichtingen hiervoor zijn: terugdringen van de bronnen, het scheiden van watersystemen en vasthouden van schoon water. (Uit Monitoring Waterbreed.)

3 Speciale beheergebieden

In dit onderdeel belichten we die speciale plekken die door hun ligging, gebruik of inrichting een ander beheer kunnen vragen van de beheerobjecten uit hoofdstuk 2.

De wens is om van deze speciale beheergebieden de komende tijd een apart beheerplan te maken waarin meer specifiek ingegaan kan worden op de speciale beheereisen van die plek.

3.1 Algemene Begraafplaats

Algemeen

De algemene begraafplaats in Huisduinen is een oude begraafplaats. Tenminste het hoogste gedeelte op een voormalige duin. Hier zijn graven te vinden uit de zeventiende eeuw. Daarna zijn er vele uitbreidingen geweest. Alle uitbreidingen als een weerspiegeling van de maatschappelijke behoefte uit die tijd: urnenmuren, kindergraven, urnentuin en een gedeelte om op islamitische wijze te begraven. En al die verschillende uitbreidingen met hun eigen stijl. Zo beschouwd is de algemene begraafplaats een lappendeken van verschillende ontwerpen uit verschillende tijden, die elk op een eigen manier beheerd en onderhouden moeten worden.

In het oosten tegen de algemene begraafplaats aan bevindt zich de katholieke begraafplaats. Het beheer en onderhoud van deze begraafplaats is de verantwoordelijkheid van de katholieke gemeenschap.

In het zuidwesten tegen de algemene begraafplaats aan, en alleen toegankelijk via de algemene begraafplaats, bevindt zich de joodse begraafplaats. Deze begraafplaats is eigendom van en in beheer bij de israëlitische (joodse) gemeenschap. De gemeente Den Helder verzorgt het onderhoud aan het gras.

Wat is aanwezig?

Peildatum: 13-02-2020

Beschrijving: Een goed onderhouden algemene begraafplaats waar mensen uit verschillende geloofsrichtingen terecht kunnen en waar het mogelijk is op respectvolle wijze te gedenken. Gezien het vele groen (met name aan de randen) en de relatieve rust kan hier ruimte gegeven worden aan natuurlijke ontwikkeling.

Areaal: 7,8 ha, waarvan een kleine 2000 m2 toebehoort aan de joodse gemeenschap.

Kwaliteit: Uit de heesterinspectie van 2017 komt een kwaliteit van 71% A, 25% B en 4% C.

Wat willen we?

- Een schone en mooie begraafplaats.
- Een rustige begraafplaats.
- Een duurzaam te beheren begraafplaats.
- Een respectvolle begraafplaats.
- Een toegankelijke begraafplaats.
- Een begraafplaats met mogelijkheden voor natuurlijke ontwikkeling.

Beheervoorwaarden

- Geen chemische middelen toepassen.
- Bestrijding (mechanisch) van invasieve exoten.
- Hagen 1-2 keer per jaar snoeien; afhankelijk van soort en locatie.
- Hagen tussen graven niet hoger dan 1,20 m1. Overzicht over hagen moet mogelijk zijn.
- Openingen in hagen worden ingeboet.
- Hagen tussen staande grafstenen zo smal mogelijk houden; grafstenen mogen niet overgroeid raken.
- Direct na het snoeien het snoeiafval verzamelen en afvoeren.
- Haagvoet vrijhouden van onkruiden.
- Heesterbeplanting onderhouden als sierheesters waar het moet en als bosplantsoen waar het kan.
- Bodembedekkende beplanting binnen het vak houden.
- Bodembedekkende beplanting mag de grafstenen niet overgroeien.
- Overwoekering van boomstammen door bodembedekkers/klimmers (veelal Hedera) niet hoger laten komen dan 2 meter van de grond (werkhoogte), tenzij gewenst in natuurlijke omgeving.
- Stapelmuur constructief stabiel opbouwen.
- Stapelmuur is verder voor natuurlijke ontwikkeling.

Risico's

- Terugloop van belangstelling voor begraven kan leiden tot verhoudingsgewijs hogere kosten.
- Oneigenlijk gebruik/vandalisme/diefstal.

ALGEMENE BEGRAAFPLAATS		Bijdrage thema's Nieuw perspectief				
		1	2	3	4	5
TS	Bestrijding invasieve soorten	X		X	X	X
TS	Beheer en onderhoud hagen	X		X	X	X
TS	Beheer en onderhoud heesterbeplanting	X		X	X	X
TS	Beheer en onderhoud bodembedekkers	X		X	X	X
VV	Nieuwe aanplant waar gewenst	X		X	X	X
TS	Beheer en onderhoud stapelmuur	X		X	X	X
ALG	Aanwezigheid algemene begraafplaats	X	X	X	X	X

1.	Klimaatbestendig en duurzaam
2.	Samenwerken aan de stad
3.	Differentiatie maakt het verschil
4.	Uitnodigend en bruikbaar
5.	Groenwaarden en -waardering

TS = Technische Staat
 VV = Vervanging
 VZ = Verzorging
 ALG = Algemeen

3.2 Bos de Donkere Duinen

Algemeen

Aan de zuid-westzijde van wijk Nieuw Den Helder, tegen de duinen aan, bevindt zich het gebied De Donkere Duinen. Het is een veel bezocht recreatiebos met een aantrekkingskracht over heel Den Helder en Julianadorp en zelfs daarbuiten. Ga maar eens kijken op een zonnige zondagmiddag. Dan zie je vele recreanten (wandelaars) die naast het bos ook gebruik maken van de Helderse Vallei met kinderboerderij en milieu-educatiecentrum, uitkijktoren, klimbos, pannenkoekenrestaurant en snackbar. Dit alles voorzien van een grote parkeerplaats die op zo'n zonnige middag zomaar voor meer dan 80% gevuld kan zijn.

Wat is aanwezig?

Peildatum: 11-02-2020

Beschrijving: Een gemengd bos, met een groot aandeel naaldhout en onderbeplanting.

Areaal: ca. 38 ha bos, waarvan 14 ha in beheer en eigendom bij Stichting Landschap Noord-Holland en N.V. PWN Waterleiding bedrijf Noord-Holland.

Kwaliteit: Niet gemeten.

Wat willen we?

- Een gemengd bos met hoofdfunctie recreatie.
- Een bos met ruimte voor natuurlijke ontwikkeling.
- Een bos met inheemse soorten.
- Een bos waar de veiligheid van de bezoekers voorop staat.
- Een toegankelijk bos.

Beheervoorwaarden

- Geen chemische middelen toepassen.
- Bestrijding (mechanisch) van invasieve exoten.
- Heesterbeplanting kent een natuurlijker verloop in de ontwikkeling. Langs paden en bij plekken waar mensen komen beheren volgens de betreffende beeldmeetlatten (zie bijlage).

Risico's

- Te hoge gebruiksdruk, waardoor ontwikkeling wellicht minder natuurlijk verloopt dan gewenst.
- Vraag naar toegankelijkheid is groter dan gewenst is/geboden kan worden. Conflicterende belangen. Moet het bos overal toegankelijk gemaakt worden voor rolstoelgebruikers, met daarmee hogere beheerkosten en ander recreatief medegebruik (fietsers, skaters, brommers)? Zijn mountainbike-paden gewenst? Paardenroutes?
Elke (recreatieve) gebruikersgroep heeft zijn eigen specifieke wensen/eisen. Het beheer zal daar op afgestemd moeten worden. Het is een beleidsvraag voor welke doelgroepen de Donkere Duinen toegankelijk moeten zijn. Vanuit beleid moet hier antwoord op gegeven worden.

DONKERE DUINEN		Bijdrage thema's Nieuw perspectief				
		1	2	3	4	5
TS	Natuurtechnisch bosbeheer	X		X	X	X
TS	Beheer en onderhoud onderbeplanting	X		X	X	X
VV	Nieuwe aanplant waar gewenst	X		X	X	X
ALG	Aanwezigheid recreatief bos DD	X	X	X	X	X

1.	Klimaatbestendig en duurzaam
2.	Samenwerken aan de stad
3.	Differentiatie maakt het verschil
4.	Uitnodigend en bruikbaar
5.	Groenwaarden en -waardering

TS = Technische Staat
 VV = Vervanging
 VZ = Verzorging
 ALG = Algemeen

3.3 Duinparkplan

Algemeen

Rond de eeuwwisseling is het Duinparkplan herrezen op het puin van gesloopte flats van probleemwijk Falgabuur. *“In deze buurt was de leefbaarheid in de zomer van 1997 nagenoeg geheel verdwenen. Leegstand in de flats aan de Volkerakstraat en Grevelingenstraat steeg naar ongekende hoogte en buurtbewoners klaagden steen en been over geluidsoverlast, drugscriminaliteit, bedreigingen, geweld, berovingen, etc.”*, aldus Trouw in 1999.

De woningstichting schakelde voor de ontwikkeling van een nieuwe woonbuurt de hulp in van de stedenbouwkundige Ashok Bhalotra (1943). Uiteindelijk is er een plan ontstaan met gevarieerde woningen in een geaccidenteerde setting. Het geheel moest een duinachtige uitstraling krijgen. Maar waar duinen aan de kust met de karakteristieke helmbeplanting kunnen bestaan bij de gratie van verstuiwing ligt dat in een woonwijk lastiger. De accidentering bestaat hier uit een rijkere toplaag met bloemrijk gras, heestervakken en verspreide bomen (veelal den). Dit vraagt een aangepast beheer en onderhoud. Het onderhoud is ondergebracht bij de beheerstichting Duinparkplan.

Wat is aanwezig?

Peildatum: 19-02-2020

Beschrijving: Een woonbuurt in een groene, geaccidenteerde setting.

Areaal: Ruim 12 ha, waarvan 6,5 ha groen. Dit groen bestaat voor ongeveer 5 ha uit gras en 1,5 ha uit heesterbeplanting.

Kwaliteit: Jaarlijks wordt deze buurt drie keer geschouwd op onderhoudskwaliteit. Hier wordt gemiddeld basiskwaliteit (B) gescoord. De gebruikte beplanting (veelal bosplantsoen) met de sterk wortelende duindoorn zorgt er voor dat het onkruid tussen de beplanting niet op het niveau is zoals je dat bij sierheesters wil hebben. Verder zorgt de sterke worteling van duindoorn voor klachten bij bewoners.

Wat willen we?

- Een prettige woonbuurt die duurzaam te onderhouden is.
- Geen verrommeling op de grens openbaar/privé.
- Een natuurlijke, bloemrijke uitstraling.

Beheervoorwaarden

- Geen chemische middelen toepassen.
- Bestrijding (mechanisch) van invasieve exoten.
- Heesters worden onderhouden door beheerstichting.
- Gras wordt onderhouden door beheerstichting.
- Zwerfvuilverwijdering wordt uitgevoerd door beheerstichting.
- Halfverharding wordt onderhouden door beheerstichting.
- Onderhoud beheerstichting volgens afspraak met gemeente en jaarlijks drie keer gecontroleerd door gemeente.

Risico's

- Hoge gebruiksdruk kan leiden tot hogere beheer-/afschrijvingskosten.
- Conflicterende belangen. Hier met name tussen privé en openbaar. Mensen claimen deel van openbaar gebied als privé. Hierdoor ontstaat er een verrommeling op de rand privé-openbaar. Handhaving moet hier op letten en actie ondernemen.

DUINPARKPLAN		Bijdrage thema's Nieuw perspectief				
		1	2	3	4	5
TS	Beheer en onderhoud grasachtigen	X		X	X	X
TS	Beheer en onderhoud bosplantsoen	X		X	X	X
TS	Beheer en onderhoud sierheesters	X	X	X	X	X
VV	Nieuwe aanplant waar gewenst	X		X	X	X
ALG	Aanwezigheid Duinparkplan	X	X	X	X	X

1.	Klimaatbestendig en duurzaam
2.	Samenwerken aan de stad
3.	Differentiatie maakt het verschil
4.	Uitnodigend en bruikbaar
5.	Groenwaarden en -waardering

TS = Technische Staat
 VV = Vervanging
 VZ = Verzorging
 ALG = Algemeen

3.4 Fiets- en Kanoroute

Algemeen

Tussen Julianadorp en Den Helder is aan het begin van de 21-ste eeuw de fiets- en kanoroute aangelegd. Zoals de naam al aangeeft is het een verbinding voor fietsers en kanoërs, maar ook de wandelaar en de ruiter kunnen hier hun weg vinden. Met de fiets- en kanoroute is er voor het eerst een bevaarbare waterverbinding gekomen tussen Julianadorp en Den Helder. Voor de fietser is er een rustige en vlakke fietsverbinding bij gekomen.

Wat is aanwezig?

Peildatum: 11-02-2020

Beheerresultaat: Een stille water- en landverbinding tussen Juliadorp en Den Helder met ruimte voor natuurlijke en recreatieve ontwikkeling.

Areaal: ca 25 ha, waarvan (geschat) 1/3 deel uit water bestaat, met de daarbij noodzakelijk behorende 9 bruggen.

Kwaliteit: Niet gemeten.

Wat willen we?

- Een rustige land- en waterverbinding tussen Julianadorp en Den Helder.
- Een blijvend bevaarbare waterverbinding.
- Een goed begaanbare fiets- wandelverbinding.
- Ruimte voor natuurlijke ontwikkeling.
- Aansluiting op de landelijke knooppuntroutes.
- Een verbinding die past binnen het omringende landschap en de kaders die hiervoor gesteld zijn ten aanzien van natuurlijkheid (geen verlichting!).
- Een duurzaam in stand te houden verbinding.

Beheervoorwaarden

- Geen chemische middelen toepassen.
- Bestrijden van invasieve exoten. Japanse Duizendknoop komt hier op grote schaal voor. Bestrijden met heet water en maaien (uitputting).
- Baggeren om doorvaarbaarheid te garanderen en verlanding tegen te gaan.
- Bagger op specifieke plekken laten uitlekken (verkoming van verrijking - en daarmee verzuivering - van de bodem overal langs de route).
- Bagger afvoeren.
- Grasvlakken beheren als bloemenweide.
- Bosplantsoen beheren met het oog op natuurlijke ontwikkeling. Groenblijvende olijfwilg door de jaren terugdringen met meer ruimte voor inheemse soorten.
- Fietspad vrijhouden van overgroeïende takken bosplantsoen. Bij voorkeur grasstrook tussen fietspad en bosplantsoen (kan niet overal).

Risico's

- Slechte doorvaarbaarheid door te laat baggeren (vermindering van doelfunctie).
- Explosie van Japanse Duizendknoop.

FIETS- EN KANOROUTE		Bijdrage thema's Nieuw perspectief				
		1	2	3	4	5
TS	Baggeren	X		X	X	
TS	Beheer en onderhoud bloemenweide	X		X	X	X
TS	Beheer en onderhoud bosplantsoen	X		X	X	X
VV	Nieuwe aanplant waar gewenst	X		X	X	X
ALG	Aanwezigheid fiets- en kanoroute	X	X	X	X	X

1.	Klimaatbestendig en duurzaam
2.	Samenwerken aan de stad
3.	Differentiatie maakt het verschil
4.	Uitnodigend en bruikbaar
5.	Groenwaarden en -waardering

TS = Technische Staat
 VV = Vervanging
 VZ = Verzorging
 ALG = Algemeen

3.5 Mariëndal

Algemeen

In de jaren tachtig is als recreatief natuurontwikkelingsproject Mariëndal aangelegd. Waterpartijen werden gegraven en bosplantsoenvakken aangelegd. Daar tussendoor en omheen een padenstructuur met banken en afvalbakken. Met aan de overkant van de Jan Verfaillweg de Donkere Duinen en daar tussenin een snackbar en een parkeerplaats ontstond er een goede basis voor recreatie. Deze recreatieve basis werd later versterkt door de bouw van de uitkijktoren (als Vervanging van de oude uitkijktoren in Donkere Duinen), de vestiging van het milieu-educatiecentrum de Helderse Vallei met kinderboerderij en hertenkamp, een openluchttheater, de aanleg van het klimbos en niet veel later de vestiging van het pannenkoekenrestaurant. Eind 2005 is dit gebied aan de zuidkant, grenzend aan de Zanddijk uitgebreid met ruim 50 ha struinnatuur. Hiervoor is bollengrond aangekocht en omgevormd tot natuurgebied. Dit gebied is in eigendom en beheer van Stichting Landschap Noord-Holland.

Wat is aanwezig?

Peildatum: 12-02-2020

Beschrijving: Een recreatief natuurontwikkelingsgebied met water, heuvels en bosplantsoenvakken en bijbehorende voorzieningen als paden, meubilair, openluchttheater, parkeerplaats en uitkijktoren.

Areaal: ca. 32 ha, waarvan ongeveer 2,3 ha Helderse Vallei en ruim 0,5 ha parkeerplaats (deels verhard).

Kwaliteit: Niet gemeten.

Wat willen we?

- Een recreatief gebied met ruimte voor natuurlijke ontwikkeling.
- Een gebied geschikt voor verschillende doelgroepen: wandelaars, hondenbezitters, mountainbikers, trimmers, natuurliefhebbers, dagtoeristen, etc.
- Een toegankelijk gebied voor zowel valide als minder valide mensen.

Beheervoorwaarden

- Geen chemische middelen toepassen.
- Bestrijding (mechanisch) van invasieve exoten.
- Bosplantsoenvakken periodiek uitdunnen met het oog op ruimte voor omringende bomen en licht voor onderbeplanting. Hierbij ook rekening houden met gebruik als mountainbikeroute.
- Van snoeihout mogen takkenrillen gemaakt worden in bosplantsoenvakken. Hierbij weer rekening houden met recreatief (mede)gebruik.
- Paden vrijhouden van overgroeïende takken bosplantsoen. Bij voorkeur grasstrook tussen pad en bosplantsoen.
- Grasgedeelte parkeerplaats onderhouden (maaien) als siergazon. Controleren op oneffenheden en zonodig egaliseren, verdichten en doorzaaien. Zonodig tijdelijk afzetten.

Risico's

- Hoge gebruiksdruk kan leiden tot hogere beheer-/afschrijvingskosten.
- Conflicterende belangen. Wandelaars, sporters, hondenbezitters, picknickers, etc. Allemaal gebruikers met verschillende motieven in dezelfde ruimte. Deze ruimte beschouwen als "shared space", waarbij het de eigen verantwoordelijkheid van de gebruiker is om hier goed mee om te gaan.

MARIËNDAL		Bijdrage thema's Nieuw perspectief				
		1	2	3	4	5
TS	Beheer en onderhoud siergazon	X		X	X	
TS	Beheer en onderhoud bloemenweide	X		X	X	X
TS	Beheer en onderhoud bosplantsoen	X		X	X	X
VV	Nieuwe aanplant waar gewenst	X		X	X	X
ALG	Aanwezigheid Mariëndal	X	X	X	X	X

1.	Klimaatbestendig en duurzaam
2.	Samenwerken aan de stad
3.	Differentiatie maakt het verschil
4.	Uitnodigend en bruikbaar
5.	Groenwaarden en -waardering

TS = Technische Staat
 VV = Vervanging
 VZ = Verzorging
 ALG = Algemeen

3.6 Quelderduijn

Algemeen

Gelegen tussen de spoorbaan en de Schootenweg en tussen de Waddenzeestraat en de Liniegracht is Quelderduijn een grote groene long van de stad. Quelderduijn lijkt in aanleg op Mariëndal, maar moet toch meer gezien worden als een sport- en evenementenpark. De motorcrossbaan is al jaren weg uit Quelderduijn, maar met een grote sporthal aan de oostkant van het park, een skatebaan, een basketbalveld, drie tennisbanen, een roeivereniging en mountainbikepaden kan het nog steeds een sportpark genoemd worden. Daarnaast wordt het park ook veel gebruikt door wandelaars en hondenbezitters. Aan de zuidzijde van het park bevindt zich nog een kynologenclub.

Wat is aanwezig?

Peildatum: 12-02-2020

Beschrijving: Een goed bruikbaar sport- en evenementenpark met als hoofdbestanddelen bosplantsoen en siergazon.

Areaal: Bijna 26 ha, waarvan 1,25 ha ingenomen door sporthal en parkeerplaats.

Kwaliteit: Een eerste globale indruk is dat bosplantsoenvakken inzakken (aftakelen) en dat op sommige plekken de ontwatering van de grasvelden beter kan. De uitkomst van een inspectie van bosplantsoen in 2017 ondersteunt op het eerste gezicht deze globale indruk niet: A (12%), B (81%) en C (7%). Maar met de gebruikte beeldmeetlatten als 'kale plekken', 'beschadiging' en 'overgroei randen' is het mogelijk dat er een acceptabele score uitkomt terwijl het bosplantsoenvak toch op instorten staat. Nader bekijken dus!

Wat willen we?

- Een groen park met hoofdfunctie sport en recreatie.
- Naast de hoofdfunctie mogelijkheden voor natuurlijke ontwikkeling.
- Bosplantsoenvakken met inheemse soorten.
- Veilige en goede sport-/spelvoorzieningen.
- Multifunctioneel gebruik.

Beheervoorwaarden

- Geen chemische middelen toepassen.
- Bestrijding (mechanisch) van invasieve exoten.
- Bosplantsoenvakken periodiek uitdunnen met het oog op ruimte voor omringende bomen en licht voor onderbeplanting. Hierbij ook rekening houden met gebruik als mountainbikeroute.
- Van snoeihout mogen takkenrillen gemaakt worden in bosplantsoenvakken. Hierbij weer rekening houden met recreatief (mede)gebruik.
- Draagkracht en drainage van grasvlakken welke ook voor evenementen gebruikt worden op peil brengen/houden.
- Nadenken over afscherming evenementenvelden tegen honden. Hekwerk? Haag?
- Paden vrijhouden van overgroeïende takken bosplantsoen. Bij voorkeur grasstrook tussen pad en bosplantsoen.

Risico's

- Hoge gebruiksdruk kan leiden tot hogere beheer-/afschrijvingskosten.
- Conflicterende belangen. Wandelaars, sporters, hondenbezitters, picknickers, etc. Allemaal gebruikers met verschillende motieven in dezelfde ruimte. Deze ruimte in principe beschouwen als "shared space", waarbij het de eigen verantwoordelijkheid van de gebruiker is om hier goed mee om te gaan. Bij evenementenvelden kijken of hardere grenzen wenselijk zijn.

QUELDERDUIJN		Bijdrage thema's Nieuw perspectief				
		1	2	3	4	5
TS	Beheer en onderhoud siergazon	X		X	X	
TS	Beheer en onderhoud bloemenweide	X		X	X	X
TS	Beheer en onderhoud bosplantsoen	X		X	X	X
VV	Nieuwe aanplant waar gewenst	X		X	X	X
ALG	Aanwezigheid Quelderduijn	X	X	X	X	X

1.	Klimaatbestendig en duurzaam
2.	Samenwerken aan de stad
3.	Differentiatie maakt het verschil
4.	Uitnodigend en bruikbaar
5.	Groenwaarden en -waardering

TS	=	Technische Staat
VV	=	Vervanging
VZ	=	Verzorging
ALG	=	Algemeen

3.7 Rehorstpark

Algemeen

Vernoemd naar G.D. Rehorst (1902-1981), burgemeester van Den Helder (1950-1967). Dit langgerekte park, aangelegd begin jaren zeventig van de vorige eeuw, bevindt zich ten zuiden van Quelderduijn en loopt door tot station Den Helder-Zuid. Aan de westzijde begrensd door de spoorbaan en aan de oostkant door de Graaf Willem II straat met de sterflats die als bastions aan de rand van het park staan. Door de begrenzing van de spoorbaan in het westen en de Waddenzeestraat in het noorden is dit park eigenlijk alleen goed bereikbaar voor de naastgelegen buurt. Een noord-zuid fietsverbinding is wel aanwezig (vanaf station Den Helder-Zuid, langs het Rehorstpark, onder de Waddenzeestraat door, via Quelderduijn naar Tuindorp), maar erg druk wordt het hier niet door. Dit buurtpark wordt dan voornamelijk gebruikt door de lokale wandelaars en hondenbezitters. Het Rehorstpark heeft door de natuurlijke inrichting (veel vakken met bosplantsoen met daar tussen organisch gevormde grasveldjes) de potentie als heempark, en dat is waar het beheer zich de komende jaren op wil richten.

Wat is aanwezig?

Peildatum: 12-02-2020

Beschrijving: Een natuurlijk ingericht park bestaande uit inheemse bomen en struiken en bloemrijke grasranden.

Areaal: ca. 12 ha (een beetje afhankelijk wat je er aan toerekent; in deze oppervlaktebepaling is het gras rondom de sterflats meegenomen).

Kwaliteit: De inspectie uit 2017 geeft als kwaliteit: 2% A, 93% B en 5% C. De afgelopen jaren zijn er vakken gerenoveerd in het Rehorstpark waarmee de kwaliteit op die plekken waarschijnlijk toegenomen is. Maar ook hier zijn er bosplantsoenvakken die op instorten staan.

Wat willen we?

- Een buurtpark met een accent op inheemse bomen en struiken.
- Een ontwikkeling van bloemrijke grasranden.
- Het areaal ruw gras neemt af ten gunste van bloemrijke grasranden en meer bruikbare siergazonvelden (balletje trappen, picknicken).
- Een toegankelijk buurtpark voor valide en minder-valide burgers.

Beheervoorwaarden

- Geen chemische middelen toepassen.
- Bestrijding (mechanisch) van invasieve exoten.
- Bosplantsoenvakken periodiek uitdunnen met het oog op ruimte voor omringende bomen en licht voor onderbeplanting.
- Van snoeihout mogen takkenrillen gemaakt worden in bosplantsoenvakken.
- Areaal ruw gras fasegewijs transformeren naar bloemrijke grasranden (hooiberm) en bruikbaar siergazon.
- Ruw gras voor eventueel speciaal daarvoor aangewezen hondenuitloop velden.
- Paden vrijhouden van overgroeïende takken bosplantsoen. Bij voorkeur grasstrook tussen pad en bosplantsoen.

REHORSTPARK		Bijdrage thema's Nieuw perspectief				
		1	2	3	4	5
TS	Beheer en onderhoud siergazon	X		X	X	
TS	Beheer en onderhoud ruw gras	X		X	X	
TS	Beheer en onderhoud bloemenweide	X		X	X	X
TS	Beheer en onderhoud bosplantsoen	X		X	X	X
VV	Nieuwe aanplant waar gewenst	X		X	X	X
ALG	Aanwezigheid Rehorstpark	X	X	X	X	X

1.	Klimaatbestendig en duurzaam
2.	Samenwerken aan de stad
3.	Differentiatie maakt het verschil
4.	Uitnodigend en bruikbaar
5.	Groenwaarden en -waardering

TS	=	Technische Staat
VV	=	Vervanging
VZ	=	Verzorging
ALG	=	Algemeen

3.8 Schooterduinpark

Algemeen

Dit vroegere “5 hectare stuk” is het jongste park van Den Helder. Een kleine tien jaar geleden was het nog bloemrijk gras dat twee keer per jaar gemaaid en afgevoerd werd. Met de ontwikkelingen in het gebied van 's Heeren Loo (voorheen Noorderhaven) waarbij veel bomen gekapt werden ten behoeve van nieuwbouw en woningbouw moest gezocht worden naar ruimte voor compensatie. Dit werd gevonden in dit gebied aan de zuidrand van wijk De Schooten. Waterpartijen zijn gegraven en met de vrijkomende grond zijn nieuwe heuvels in het terrein gecreëerd. Met de aanleg van beplanting, gras, wandelpaden en de plaatsing van een brug en meubilair werd Den Helder een buurtpark rijker. Bloemrijk gras is nog steeds aanwezig, met name in de zuidrand tegen het fietspad, maar is in oppervlakte uiteraard een stuk minder geworden. Het Schooterduinpark vormt hier de zuidelijke verbinding tussen de westelijke groenstrook langs het spoor, waar ook het Rehorstpark deel van uitmaakt, en de oostelijke groenstrook langs de Rijksweg met zijn volkstuinten, sportvelden en natuurlijk groen.

Wat is aanwezig?

Peildatum: 12-02-2020

Beschrijving: Een goed bruikbaar buurtpark met een afwisseling in (inheemse) beplanting, bloemrijk gras, water en als verbinding paden met meubilair.

Areaal: ca. 8,6 ha, waarin ook de groenstrook ten zuiden van de Landmetersweg is meegenomen, die doorloopt tot de P+R bij station Den Helder-Zuid.

Kwaliteit: De kwaliteit voor bosplantsoen die uit de inspectie van 2017 rolt is 64% A en 36% B. Hoewel deze uitkomst niet alles zegt, ligt het wel in de lijn der verwachtingen dat dit jonge park beter scoort met zijn kwaliteit van het bosplantsoen.

Wat willen we?

- Een buurtpark met een accent op inheemse bomen en struiken.
- Behoud en ontwikkeling van bloemrijke grasranden.
- Een toegankelijk buurtpark voor valide en minder-valide burgers.

Beheervoorwaarden

- Geen chemische middelen toepassen.
- Bestrijding (mechanisch) van invasieve exoten.
- Bosplantsoenvakken periodiek uitdunnen met het oog op ruimte voor omringende bomen en licht voor onderbeplanting.
- Bij de aanleg is rekening gehouden met een grasstrook tussen bosplantsoen en paden. Enige overgroei van het bosplantsoen over de grasrand is acceptabel, mits er een grasstrook van enkele meters overblijft tussen pad en bosplantsoen.
- De relatief strakke beplantingslijnen mogen met de tijd wat grilliger worden. Dit kan bereikt worden door pleksgewijs te dunnen in de bosplantsoenvakken.
- Daar waar mogelijk beschoeiing op termijn vervangen voor natuurlijke oevers.
- Het recreatieve zandstrandje intact houden (vrij van begroeiing).
- Fasegewijs rietbegroeiing afmaaien.

SCHOOTERDUINPARK		Bijdrage thema's Nieuw perspectief				
		1	2	3	4	5
TS	Beheer en onderhoud siergazon	X		X	X	
TS	Beheer en onderhoud ruw gras	X		X	X	
TS	Beheer en onderhoud bloemenweide	X		X	X	X
TS	Beheer en onderhoud bosplantsoen	X		X	X	X
VV	Nieuwe aanplant waar gewenst	X		X	X	X
ALG	Aanwezigheid Schooterduinpark	X	X	X	X	X

1.	Klimaatbestendig en duurzaam
2.	Samenwerken aan de stad
3.	Differentiatie maakt het verschil
4.	Uitnodigend en bruikbaar
5.	Groenwaarden en -waardering

TS	=	Technische Staat
VV	=	Vervanging
VZ	=	Verzorging
ALG	=	Algemeen

3.9 Timorpark

Algemeen

Het Timorpark is aangelegd als werkverschaffingsproject begin jaren dertig van de vorige eeuw op een voormalige vuilnisbelt. Architect Wieger Bruin (1893-1971) was verantwoordelijk voor het ontwerp in Engelse landschapsstijl. Waar hij in het ontwerp een theehuis had gepland werd in de oorlog een bunker gebouwd. In de volksmond werd het park, gelegen aan de Timorlaan, al jaren "Timorpark" genoemd, maar in 1965 kreeg het park via officiële weg de naam "Churchillpark". De weduwe van Winston Churchill schreef in 1965 nog een brief "deeply moved" te zijn dat een park in Den Helder naar haar man vernoemd was. In 2009 is naar aanleiding van een burgerinitiatief het park herdoopt naar "Timorpark". Churchillpark of Timorpark, het is en blijft een volkspark dat voorziet in een behoefte. Aan de noordzijde ligt aan de overkant van de Huisduinerweg het NoordWestziekenhuis. Zowel voor personeel als patiënten heeft het park een ontspannende functie. Maar ook voor de bevolking in de Indische buurt (vooroorlogse wijk ten oosten van het park) en elders in de stad heeft het park zijn aantrekkende werking. De marinierskapel geeft hier eens per jaar een concert. Of "Zomerdromen", de jaalijkse romantische markt met vele kraampjes, muziek en dans. En daarnaast gewoon de wandelaars of trimmers. In het zuiden van het park is in 2015 door Vrijwaard een beweegtuin ingericht met fitnessstoestellen.

Wat is aanwezig?

Peildatum: 19-02-2020
 Beschrijving: Een multifunctioneel bruikbaar en aantrekkelijk volkspark.
 Areaal: Ruim 6 ha, waarvan ruim 3 ha wordt gevormd door siergazon en ruim 1,5 ha door heesterbeplanting.
 Kwaliteit: Niet specifiek gemeten; inschatting: ruim voldoende.

Wat willen we?

- Een volkspark met een afwisselende beplanting, meer gecultiveerd richting de Timorlaan en natuurlijker richting de Linie.
- Een park met bijzondere soorten in groeivorm, bladvorm/-kleur en vruchtdracht.
- Inheemse beplanting mag (richting Linie), maar cultuurvariëteiten zijn ook zeker mogelijk.
- Een toegankelijk park voor valide en minder-valide burgers.
- Een bruikbaar park.
- Heestergroen met bomen als eilanden in een 'zee' van gras. Dit betekent:
- Heestervakken gescheiden van wandelpaden door gras (2-3 m1).
- Bomen in heestervakken moeten licht en lucht aan heesters blijven geven; d.w.z. een beperkt aantal bomen in een heestervak, zodanig dat boomkronen op termijn geen gesloten dak boven de heesters vormen.
- Bruikbare gazons en kortgemaaide gazons.
- Draagkracht en drainage van grasvelden in conditie brengen en vasthouden.

Beheervoorwaarden

- Geen chemische middelen toepassen.
- Bestrijding (mechanisch) van invasieve exoten.
- Heesterbeplanting onderhouden als sierheesters waar het moet en als bosplantsoen waar het kan.
- Bodembedekkende beplanting binnen het vak houden.
- Overwoekering van boomstammen door bodembedekkers/klimmers (veelal Hedera) niet hoger laten komen dan 2 meter van de grond (werkhoogte), tenzij gewenst in natuurlijke omgeving.
- Beschoeiing in centrale deel onderhouden of vervangen. Betreft een jaren dertig park waarbij de strakke lijnen van het water een karakteristiek stijlelement is.
- Beschoeiing bij uitlopers vijver (tussen bruggen en Liniesloot) mag natuurlijker.
- Beheer en onderhoud plant-/bloembakken bij vijver (entree Javastraat) intensief.

Risico's

- Hoge gebruiksdruk kan leiden tot hogere beheer-/afschrijvingskosten.
- Conflicterende belangen. Wandelaars, sporters, hondenbezitters, picknickers, etc. Allemaal gebruikers met verschillende motieven in dezelfde ruimte. Deze ruimte beschouwen als "shared space", waarbij het de eigen verantwoordelijkheid van de gebruiker is om hier goed mee om te gaan.

TIMORPARK		Bijdrage thema's Nieuw perspectief				
		1	2	3	4	5
TS	Beheer en onderhoud siergazon	X		X	X	X
TS	Beheer en onderhoud bosplantsoen	X		X	X	X
TS	Beheer en onderhoud sierheesters	X	X	X	X	X
VV	Nieuwe aanplant waar gewenst	X		X	X	X
ALG	Aanwezigheid Timorpark	X	X	X	X	X

1.	Klimaatbestendig en duurzaam
2.	Samenwerken aan de stad
3.	Differentiatie maakt het verschil
4.	Uitnodigend en bruikbaar
5.	Groenwaarden en -waardering

3.10 Vlinderroutes

Algemeen

Ruim twintig jaar geleden heeft de gemeente Den Helder in samenwerking met de Vlinderstichting een aantal vlinderroutes in de stad ontwikkeld. Doel van deze vlinderroutes was en is om door gefaseerd maai-beheer meer biodiversiteit in de stad te krijgen. Doelsoort van deze natuurontwikkeling is de vlinder. Vlindersoorten zijn relatief makkelijk te herkennen en zijn een goede indicator voor andere natuurwaarden. Gaat het goed met de vlinder dan gaat het ook goed met andere dier- en plantensoorten.

Wat is aanwezig?

Peildatum: 01-07-2020

Beschrijving: Bloemrijke stroken als verbindingszones in de stad waarlangs vlinders en andere insecten hun weg kunnen vinden.

Areaal: ca. 16 ha (incl. heesters), verdeeld over 8 vlinderroutes. Zie bijlage V voor kaarten.

Kwaliteit: Niet specifiek gemeten; inschatting: ruim voldoende.

Wat willen we?

- Bloemrijke grasstroken als verbindingszones, foerageerplekken en kraamkamers in de stad.
- Een grotere biodiversiteit aan (inheemse) plant- en diersoorten.
- Meer kleur in de stad (prettige beleving voor de burger).
- Bruikbare zones voor wandelaars en hondenbezitters door er graspaden in te maaien.
- Een beheerbaar (maaibaar) areaal.
- Overzichtelijke plekken voor verkeersveilige situaties.

Beheervoorwaarden

- Geen chemische middelen toepassen.
- Bestrijding (mechanisch) van invasieve exoten.
- Heesterbeplanting onderhouden als sierheesters waar het moet en als bosplantsoen waar het kan.
- Streven naar inheemse heesterbeplanting.

Risico's

- Hoge gebruiksdruk kan leiden tot hogere beheer-/afschrijvingskosten.
- Conflicterende belangen. Wandelaars, sporters, hondenbezitters, picknickers, etc. Allemaal gebruikers met verschillende motieven in dezelfde ruimte. Deze ruimte beschouwen als "shared space", waarbij het de eigen verantwoordelijkheid van de gebruiker is om hier goed mee om te gaan.

VLINDERROUTE		Bijdrage thema's Nieuw perspectief				
		1	2	3	4	5
TS	Beheer en onderhoud hooiberm	X		X	X	X
VV	Nieuwe aanplant waar gewenst	X		X	X	X
ALG	Aanwezigheid toegankelijke vlinderroute	X	X	X	X	X

1.	Klimaatbestendig en duurzaam
2.	Samenwerken aan de stad
3.	Differentiatie maakt het verschil
4.	Uitnodigend en bruikbaar
5.	Groenwaarden en -waardering

4 Organisatie

4.1 Opdrachtgever en opdrachtnemer

Waar Team Openbare Ruimte verantwoordelijk is voor het beheer, is Team Wijkbeheer verantwoordelijk voor het onderhoud. Beheer en onderhoud wordt vaak in één adem genoemd. Beheer is overkoepelend. Het gaat dan over inspecties, aantoonbaar beheer, beheerplannen, bijhouden van het beheersysteem en assetmanagement. Een belangrijk onderdeel van het overkoepelende beheer is het praktische onderhoud. De handjes die buiten het onderhoud doen en de mensen die zorgen dat dat onderhoud gepland en uitgevoerd wordt.

In dit licht is Team Openbare Ruimte de opdrachtgever voor Team Wijkbeheer. Team Openbare Ruimte bepaalt wat er onderhouden moet worden en hoe. Wat is siergazon en wat is bloemenweide bijvoorbeeld. Team Wijkbeheer bepaalt wie het uitvoert en houdt controle op de uitvoering. Beide teams zijn elkaars complement. Het ene kan niet zonder het andere. Goed overleg tussen beide teams met heldere afspraken is dan ook een pré.

4.2 Bestekken & contracten

Maatregel beheerobject	Contractvorm	Looptijd	Uitvoerende partij	Contractmonitoring
Adoptiegroen	Schriftelijk contract	Doorlopend	Ontmoeting in het groen	Geen
Buurt beheerobjecten	Schriftelijk contract	4 Jaar	Buurt-beheerbedrijven	Drie keer per jaar via CROW beeldmeetlatten
Inspectie heesterkwaliteit	Geen	2 van de 4 wijken/jaar	TOR	Geen
Maaien bloemenweide	Geen	Doorlopend	Wijkteams	Geen
Maaien ruw gras	Geen	Doorlopend	Wijkteams	Geen
Maaien siergazon	RAW beeldbestek	Vier jaar	Donkergroen B.V.	Maandelijks via CROW beeldmeetlatten
Onderhoud vaste planten	Jaarcontract	Jaar	1 Aannemer	Maandelijks via CROW beeldmeetlatten
Onkruidbeheersing in beplanting	RAW beeldbestek	Vier jaar	ProGroen & Milieu	Maandelijks via CROW beeldmeetlatten
Onkruidbeheersing in beplanting speciale gebieden	Jaarcontract	Jaar	Hortus Overzee	Maandelijks via CROW beeldmeetlatten
Openbaar groen	Beheer-overeenkomst	Doorlopend	Burger	Geen
Snoeiwerk heesterachtigen	Geen	Doorlopend	Wijkteams	Geen

Adoptiegroen - Ontmoeting in het Groen

In Tuindorp heeft een aantal bewoners onder de paraplu van Ontmoeting in het Groen vakjes openbaar groen in beheer. Dit betekent over het algemeen dat deze vakken meer kleur en variatie krijgen, omdat bewoners ook met eenjarigen en soms groenten werken.

Achter de Tuindorpschool heeft Ontmoeting in het Groen een voormalig openbaar stuk groen omgevormd tot buurttuin met groente en fruit. Bedoeling hiervan is om de sociale cohesie in de buurt te vergroten.

Buurtbeheerobjecten: Buurtbeheerbedrijven

Den Helder kent op dit moment vier buurtbeheerbedrijven: Sluisdijkbuurt, Duinparkplan, Jeruzalembuurt en Ravelijncentrum. Alle beheerbedrijven zijn op een iets andere leest geschoeid, maar het principe komt er op neer dat zij (een deel van) het onderhoud van de gemeente in een bepaald gebied uitvoeren en het daarvoor bij de gemeente geraamde budget ter beschikking krijgen. De afspraken met betrekking tot het onderhoud zijn vastgelegd in een contract en worden drie keer per jaar in een schouwronde gecontroleerd.

De basisgedachte bij de buurtbeheerbedrijven is dat zij het onderhoudsniveau binnen een bepaald gebied op een hoger niveau willen brengen dan het basisniveau dat de raad heeft voorgeschreven. De inzet van vrijwilligers en/of een eigen extra bijdrage moet hier bij helpen.

Inspecties

Voor de inspectie van bijv. speeltoestellen en bomen zijn er al contracten met marktpartijen. Zie de respectievelijke beheerplannen.

Voor de inspectie van de overige groenarealen zijn er geen contracten.

De inspectie van het heesterareaal gebeurt door Team Openbare Ruimte. Eens per jaar wordt de halve stad (twee wijken) geïnspecteerd op basis van beeldmeetlatten uit de kwaliteitscatalogus 2018 van het CROW.

Maaien bloemenweide

De bloemenweides (hooibermen) worden twee keer per jaar in eigen beheer gemaaid, gewierst, verpakt en afgevoerd.

Maaien ruw gras

Ruw gras wordt zes keer per jaar in eigen beheer gemaaid. Het maaisel blijft liggen.

Maaien siergazon: Maaibestekken

Het maaien van het siergazon areaal gebeurt op basis van het maaibestek dat door Team Wijkbeheer wordt opgesteld en in de markt gezet. Het bestek geldt voor 2 jaar en kan 2x met 1 jaar verlengd worden. Daarna volgt een nieuwe aanbesteding waarbij ook andere marktpartijen weer kunnen inschrijven.

Onderhoud Vaste planten

De vaste planten, met name verschillende rotondes in Den Helder, worden onderhouden op basis van de Green to Colour methode.

Volgens de 4 M's wordt er geMaaid, geMulcht en beMest in Maart. De onkruidbestrijding gaat in zes beurten door middel van wieden.

Onkruidbeheersing in beplanting: Schoffelbestekken

Het onkruidvrij houden van (sier-)heesterbeplanting gebeurt aan de hand van het bestek onkruidbeheersing in beplanting. Uitvoering van dit bestek gebeurt al sinds jaar en dag door Progroen & Milieu (voorheen Noorderkwartier).

Onkruidbeheersing in beplanting – speciale gebieden: Hortus Overzee (voorheen Oranjerie)

Een aantal locaties in Binnen de Linie is in onderhoud bij Hortus Overzee. Denk hierbij aan heestervakken in het Timorpark, het vliegers monument, het Bernardplein en plantvakken in de Javastraat en Sumatrastraat.

Openbaar groen: Beheerovereenkomsten

Dan zijn er nog de individuele beheerovereenkomsten met bewoners. Het gaat dan om stukjes groen die meestal direct grenzen aan de tuin of woning van een bewoner. Vanuit de beheerovereenkomst moet het openbaar groen het karakter van openbaar groen behouden. Het mag dus niet bij de eigen tuin getrokken worden en er mogen geen opstallen of speeltoestellen op geplaatst worden. Eigenlijk mag een bewoner er niet meer mee dan onderhouden en eventueel in overleg met de gemeente de beplanting aanpassen, zonder dat daar een vergoeding van de gemeente tegenover staat. Omdat de meeste mensen toch voor ogen hebben om hun tuin te vergroten is het animo voor beheerovereenkomsten laag.

Snoeiwerk heesterachtigen

Tot slot zijn er nog de snoeiwerkzaamheden aan de heesterbeplanting. Deze werkzaamheden worden uitgevoerd door de wijkteams. De vaksgewijze terugzetting van de beplanting wordt nog veel toegepast vanwege het snelle en efficiënte werken hiervan. Toch wordt er naar gestreefd om – waar mogelijk - individueel in beplantingsvakken te snoeien. Dit is minder rigoureuus, zorgt voor een hogere biodiversiteit en voor meer acceptatie bij de burger.

4.3 Jaaropdracht

In de jaaropdracht geeft Team Openbare Ruimte aan Wijkteams de opdracht welke elementen in de openbare ruimte onderhouden moeten worden en hoe.

Onder de koppen beginnend met '575.x Stedelijk Groen' zijn de groenbeheerobjecten uit dit beheerplan vermeld. De begraafplaats krijgt een aparte invulling onder '771 Begraafplaats'.

4.4 Contactpersonen

Marieke Holthuijsen, beleidsmedewerker Groen & Spelen (Team openbare ruimte)

Marco Kikkert, technisch adviseur (Team openbare ruimte)

Henri de Wit, databeheerder (Team openbare ruimte)

Patrick van Egten, projectleider Groen (Team Wijkbeheer)

Bianca Rademakers, medewerker administratie (Team Omgeving)

Diverse wijkconciërges, contact met bewoners (Team Wijkbeheer)

5 Financiën

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de waarden van het huidige areaal en worden de benodigde financiële middelen voor het uitvoeren van het groenbeheer beschreven.

5.1 Waarde van het huidige groenareaal

Het openbaar groen in Den Helder vertegenwoordigt een totale Vervangingswaarde van ruim €12.465.700,-.

De Vervangingswaarde geeft de kosten aan als we al het openbaar groen in één keer zouden moeten vervangen.

De maatschappelijke waarde die het openbaar groen toevoegt, is in de berekening van de Vervangingswaarde niet meegenomen. Denk hierbij aan belevingswaarde (een groene omgeving is een prettige omgeving), gezondheidseffecten, bijdrage aan een klimaatbestendige openbare ruimte en de toegevoegde waarde aan onroerend goed door de aanwezigheid van openbaar groen. Deze effecten en toegevoegde waarden zijn lastig in geld uit te drukken. Bij de berekening van de Vervangingswaarde is ook geen rekening gehouden met de kosten voor het plaatsen en het dagelijks onderhoud van het groen.

In onderstaande tabel is het groenareaal en de Vervangingswaarde die dit vertegenwoordigt per beheerobject weergegeven:

Beheerobject	Areaal	Vervangingswaarde (€)
Bloemenweide/hooiberm	1.211.894 m ²	1.357.321,28
Bodembedekkers	2.379 m ²	45.914,70
Bollen in gras	38.696 m ²	46.048,24
Bosplantsoen	687.905 m ²	6.514.460,35
Cultuurrozen	527 m ²	15.214,49
Hagen	12.776 m ¹	335.497,76
Heesters grof en botanische rozen	7.653 m ²	91.912,53
Ruw gras	169.639 m ²	189.995,68
Siergazon	1.179.413 m ²	1.403.501,47
Sierheesters en heesterrozen	219.715 m ²	2.447.625,10
Vaste planten	885 m ²	18.231,00
Zomergoed	65 m ²	-
Oevers - droogprofiel	Onbekend	onbekend
Totale waarde openbaar groen		€ 12.465.722,60

5.2 Huidige budgetten

In de huidige verdeling van budgetten zijn de bovengenoemde beheerobjecten niet los opgenomen als post. De genoemde budgetten worden naast het vervangen en onderhouden van het groen, ook gebruikt voor het onderhoud van de bomen. De verdeling van het budget over de diverse beheerobjecten kan per jaar verschillen.

Hoofdrekening	Subrekening	Grootboek beschrijving	Totaal begroot
575.2401		Inkomsten wzh groen	-1.400,00
575.6113		Verwerken groenafval	53.800,00
575.6220		Gr.onderh.openb.ruimte	174.900,00
575.6221		Reg.onderh.openb.ruimte	1.430.600,00
575.6222		Kst.inspec.openb.ruimte	13.100,00
575.7255		Rente invest. Buurt/repr.groen	4.000,00
575.7256		Afschr.invest.Buurt/repr.groen	10.700,00
575.6602	110	OZB Centrum diversen	200
575.6603	110	Dijk-/polderIn. Centrum div.	500
575.6030	1406	Tractie, Brandstof	30.600,00
575.6215	1406	Tractie, onderhoud	48.400,00
575.6506	1406	Tractie, verzekering	6.400,00
575.6601	1406	Tractie, moterrijtuig.blst	17.100,00
575.7255	1406	Tractie, rente	4.900,00
575.7256	1406	Tractie, afschrijving	68.300,00
575.5011	1628	Salaris Omgeving	8.400,00
575.5011	1636	Salaris Openbare ruimte	276.300,00
575.5011	1648	Salaris Wijkbeheer	921.600,00
575.6299	320	Buurtbeheer bedrijven	113.900,00
575.6299	800	Ov.diensten iepziekte	136.500,00
575.6199	601	Reconstructie groen	75.900,00
		Totaal:	3.394.700,00

Voor de begraafplaats zijn wel losse budgetten opgenomen.

Budgetnr.	Subnr.	Omschrijving	Bedrag (€)
771.6199	002	Begrafeniskosten gemeente	Niet vooraf te bepalen
771.6199	010	Begraven/grafdelven urnen	78.600
771.6199		Groen/onderhoud leveringen	70.700
771.6214		Gebouwen/onderhoud etc.	2.200
771.6299		Groen/onderhoud/diensten	62.000
771.6299	000	Overige diensten Begraafplaats	11.100

5.3 Beheerkosten

De kosten voor het beheer van openbaar groen worden opgebouwd door de diverse maatregelen voor verzorgend (dagelijks) onderhoud (onkruid beheersing en zwerfafval beheersing) en technisch beheer (snoeien, maaien, dunnen, etc.). De beheerkosten zijn mede afhankelijk van de marktwerking en kunnen dus jaarlijks fluctueren.

De jaarlijkse kosten om het huidige groenareaal op het gewenste beeldkwaliteitsniveau dagelijks te onderhouden zijn gebaseerd op ervaringscijfers. Deze zijn opgenomen in de meerjarenbegroting en zijn voorsnog toereikend. Dit evenwel exclusief areaaluitbreiding en bestrijding iepziekte en herplant.

Om een nog beter inzicht te krijgen in de beheerkosten gaat de gemeente zelf een kennisbank opbouwen met daarin de werkpakketten en kengetallen voor het groenonderhoud. Dit moet leiden tot een nog nauwkeurigere kostenraming en is een opmaat naar assetmanagement.

5.4 Vervangingsopgave

In het kader van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) mag het vervangen van beheerobjecten gezien worden als investering. Het gaat hierbij om investeringen met een maatschappelijk nut, die niet persé vanuit de exploitatiebegroting gefinancierd hoeven te worden. Hiervoor mag een voorziening worden gemaakt die jaarlijks in delen (investeringsbedrag/afschrijvingstermijn + rente) wordt afgeschreven.

De waarde van het huidige groenareaal is opgenomen in paragraaf 5.1. Dit zijn de bedragen die als investering uitgevoerd mogen worden, nadat de keuze voor een Vervanging door Team Openbare Ruimte is gemaakt. Conform de Nota Afschrijvings- en Rentebelid 2011 mag de investering in de hier genoemde afschrijvingstermijn worden afgeschreven.

De definitie van vervangen volgens het BBV is als volgt:

Vervangen van een object of samenhang van element(en) in de openbare ruimte, die in het beheer zijn van de gemeente en aan het einde van de levensduur zijn. Met een kostprijs groter dan de door de gemeente gehanteerde grens voor activeren (Nota Afschrijvings- en Rentebelid 2011). De inrichting en het door de gemeenteraad vastgestelde kwaliteitsniveau verandert niet. Er is sprake van een nieuwe levensduur van het element, ook boekhoudkundig (zie Nota Afschrijvings- en Rentebelid 2011 voor de bepaling van de boekhoudkundige levensduur).

Vervanging en levensduur openbaar groen

Voor het openbaar groen geldt de technische levensduur van de beheerobjecten als afschrijvingstermijn voor de Vervanging (zie ook de Nota Afschrijvings- en Rentebelid 2011). Op basis van de verwachte levensduur is jaarlijks een budget van € 770.700 nodig om de groenobjecten aan het einde van de levensduur te kunnen vervangen. Onderstaande tabel geeft inzicht in de opbouw van dit bedrag en de verwachte levensduur per beheerobject:

Beheerobjecten	Areaal	Verwachte levensduur	Vervangingskosten/ jaar
Bloemenweide/ hooiberm	1.211.894 m ²	10 jaar	€ 133.308,34
Bodembedekkers	2.379 m ²	20 jaar	€ 2.307,63
Bollen in gras	38.696 m ²	10 jaar	€ 4.643,52
Bosplantsoen	687.905 m ²	20 jaar	€ 323.315,35
Cultuurrozen	527 m ²	20 jaar	€ 758,88
Hagen	12.776 m ¹	20 jaar	€ 16.736,56
Heesters grof en botanische rozen	7.653 m ²	20 jaar	€ 4.591,80
Ruw gras	169.639 m ²	10 jaar	€ 18.660,29
Siergazon	1.179.413 m ²	10 jaar	€ 141.529,56
Sierheesters en heesterrozen	219.715 m ²	20 jaar	€ 123.040,40
Vaste planten	885 m ²	10 jaar	€ 1.823,10
Zomergoed	65 m ²	1 jaar	€ -
Totaal jaarlijkse kosten vervanging openbaar groen			€ 770.715,43

De berekening van Vervangingskosten betreft een theoretische berekening. In praktijk zal Vervanging plaatsvinden op basis van de actuele kwaliteit. Om een onderbouwde afweging hierover te kunnen maken is het van belang de areaalgegevens (incl. aanlegjaren) en inspectiedata over de actuele kwaliteit en kwaliteitsontwikkeling goed op orde te hebben en vast te leggen in het beheersysteem. Voor openbaar groen en met name voor gras en heesters ontbreekt inzicht in deze gegevens op dit moment.

5.5 Wegwerken achterstanden

Het openbaar groen kent op dit moment op een aantal plekken onderhoudsachterstanden. Het wegwerken van achterstanden in de openbare ruimte heeft prioriteit en is één van de doelen voor in de komende periode. Vervangen en het wegwerken van achterstanden worden door de gemeente op dit moment gefinancierd op projectbasis. In de afgelopen jaren zijn hiervoor al extra middelen vrijgemaakt. Dit budget is verdeeld over Groen, Wegen en Openbare verlichting.

De definitie van achterstallig onderhoud volgens de BBV luidt als volgt:

Achterstallig onderhoud betreft het onderhoud dat niet op tijd is uitgevoerd, waardoor een onderhoudsrichtlijn is overschreden en niet (meer) wordt voldaan aan het door de raad vastgestelde kwaliteitsniveau. Achterstallig onderhoud kan leiden tot schade en/of onveilige situaties, hetgeen in praktijk vaak leidt tot hogere herstelkosten.

Ten aanzien van een enkele groenobjecten is er een aantal extra werkzaamheden nodig. Deze werkzaamheden zijn noodzakelijk om de achterstanden weg te werken en weer aan het afgesproken kwaliteitsniveau te voldoen. Op meerdere locaties in de gemeente lopen de beheerkosten op en holt de kwaliteit achteruit. Hier zijn renovaties nodig om het beoogde kwaliteitsniveau weer te bereiken. De omvang van de achterstanden zijn op dit moment niet inzichtelijk.

6 Conclusies en aanbevelingen

6.1 Conclusies

- De kwantiteit van onze beheerobjecten hebben we redelijk in beeld.
- De kwaliteit van het sierheesterareaal hebben we redelijk in beeld.
- De kwaliteit van de overige beheerobjecten moet nog in beeld gebracht worden.
- Inzicht in kwantiteit en kwaliteit van beheerobjecten is noodzakelijk om een goede werkplanning te kunnen opstellen.
- Speciale beheergebieden worden uitgewerkt in een eigen beheerplan.
- Indeling beheerobjecten dient heroverwogen te worden.
- Areaal en kwaliteit van oevers moet in kaart worden gebracht

Veel van de beheerobjecten in het openbaar groen hebben we redelijk tot goed in beeld. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de sierheesters. We weten hoeveel we hebben en we weten ook redelijk wat de kwaliteit hier van is. Hiermee hebben we een basis voor onze werkplanning.

Maar er is meer. Het areaal bloemenweide, ruw gras en siergazon hebben we wel kwantitatief in beeld, maar niet kwalitatief. Globaal en gevoelsmatig weten we het wel, maar specifiek en onderbouwd hebben we het niet. Hoeveel verschillende soorten bloemen en grassen hebben we bijvoorbeeld in onze hooibermen/bloemenweides? Is het aantal soorten hierin de afgelopen decennia toe- of afgenomen? Hoe kunnen we de biodiversiteit verhogen, en waar zit de meeste potentie? Betekent 'meer soorten' ook automatisch een hogere biodiversiteit, of zijn we meer gebaat bij specifieke soorten voor Den Helder? Zomaar wat vragen waar we nog onvoldoende antwoord op kunnen geven.

In 2019 is op initiatief van Pro-groen & Milieu gestart met het maken van een 'kanskaart' voor meer biodiversiteit in Den Helder. De resultaten hiervan hopen we eind 2020 zichtbaar te hebben. Dit is een goede start.

Om goed grip te krijgen op het beheer zouden alle beheerobjecten in de openbare ruimte periodiek kwalitatief geïnspecteerd moeten worden op basis van vooraf vastgestelde beeldmeetlatten. Daarmee krijgen we net als bij de heesters de kwaliteit in beeld en kunnen we gericht inzetten op maatregelen. Met die maatregelen en de daaruit af te leiden kosten kunnen we werken aan een toekomstbeeld zoals o.a. aangegeven in het Nieuw Perspectief op de openbare ruimte.

De Speciale Beheergebieden hebben hun eigen karakteristiek en dynamiek. Globaal zijn in dit beheerplan de beheervoorwaarden van deze beheergebieden aangegeven. Om het echter helder in beeld te krijgen wat er in deze gebieden moet gebeuren de komende jaren en hoe we dit om kunnen zetten in concrete maatregelen, zou er per speciaal beheergebied een apart beheerplan opgesteld moeten worden. Hierbij moeten we ons afvragen welk beheergebied op dit moment de meeste prioriteit verdient. Een apart beheerplan voor de begraafplaats en voor de fiets- en kanoroute lijkt voor de hand liggend.

De beheerobjecten 'Heesters grof en botanische rozen' en 'Ruw gras' zijn eigenlijk een soort tussenvormen. De eerste tussen 'Sierheester' en 'Bosplantsoen' in, de tweede tussen 'Siergazon' en 'Bloemenweide' in. Zoals zo vaak bij tussenvormen is het noch het een, noch het andere, terwijl je liever òf het een, òf het andere hebt.

Het areaal 'Heesters grof' is met 0,8 ha verwaarloosbaar klein. Al naar gelang de omstandigheden onderbrengen bij 'Sierheesters' of 'Bosplantsoen' lijkt het meest voor de hand liggend.

Bij 'Ruw gras' ligt het iets anders. Hier gaat het om bijna 17 ha. Ooit bedoeld om met een lagere maaifrequentie en het afvoeren van het maaisel een verschraling tot stand te brengen en daarmee een hogere biodiversiteit. Omdat het verzamelen en afvoeren van maaisel een kostbare aangelegenheid is, is dit later weer achterwege gelaten. Gevolg is een verruigde graszone met relatief weinig soorten die niet als fraai wordt ervaren. Er moet nagedacht worden of we met omvormingsbeheer aan de slag willen bij 'Ruw gras' en zo ja, op welke locaties we daar mee willen starten. Het (op dit moment) laten voor wat het is, is ook een optie als we het beeld en de lagere biodiversiteit accepteren.

6.2 Trends

Risico gestuurd beheer (assetmanagement)

Het periodiek monitoren van al je beheerobjecten (assets) en vervolgens op basis van assetmanagement je beheer voeren is een trend die al enige tijd geleden is ingezet. Grote steden als Amsterdam en Rotterdam zijn hier al aardig in op weg. Wil je dit risico gestuurd beheer (want dat houdt assetmanagement eigenlijk in) goed kunnen toepassen, dan zal je helder in beeld moet hebben wat je kwantitatief en kwalitatief hebt. Kwantitatief zijn we aardig op orde in Den Helder. Kwalitatief hebben we nog een slag te slaan.

Mobiel inspecteren/schouwen (Gisib-online)

Voor het in beeld krijgen van de kwaliteit van onze beheerobjecten moet er tijd en geld gestoken moeten worden in het periodiek monitoren (inventariseren en schouwen). Een goede basis ligt er al met het integrale beheersysteem Gisib. In 2020 komt er een online versie van dit programma bij de gemeente Den Helder waarmee we straks eenvoudiger kunnen inspecteren. Zover is het nog niet. De implementatie en het vertrouwd raken met een nieuw systeem en andere werkwijze vraagt tijd en begeleiding. Vanaf implementatie rekening houden met een jaar voor fine-tuning. Het is een volgende stap in de goede richting.

Klimaatadaptatie

Klimaatadaptatie is één van de speerpunten uit Nieuw Perspectief. Bij het bepalen van het sortiment voor heesters en grasoppervlakken moeten we rekening houden met klimatologische veranderingen en resistentie tegen ziekten en plagen.

Invasieve exoten

Invasieve exoten zijn die soorten die hier van nature niet thuishoren en hier op eigen kracht ook nooit terecht gekomen zouden zijn. Door menselijk handelen (bedoeld of onbedoeld transport van organisch materiaal) zijn deze exoten toch in ons milieu terecht gekomen en blijken het hier vervolgens erg goed te doen. Zo goed dat ze zich steeds verder uitbreiden ten koste van inheemse soorten. Vaak ook schade veroorzakend aan wegen en gebouwen. Een goed voorbeeld hiervan is de Japanse duizendknoop. De (mechanische) bestrijding hiervan is in volle gang, maar er is nog een weg te gaan.

Ziekten en plagen

Met het stijgen van de gemiddelde temperatuur zien we ook dat bepaalde ziekten en plagen oprukken vanuit zuidelijk gelegen gebieden. De eikenprocessierups is hier een voorbeeld van. Gelukkig hebben we van deze in Den Helder geen last en de kans dat de eikenprocessierups hier komt en zich handhaaft is te verwaarlozen vanwege het ontbreken van eikenlanen. Maar het ligt in de lijn der verwachtingen dat andere ziekten en of plagen hier uiteindelijk wel komen en dan ook schade of overlast veroorzaken.

6.3 Relatie met andere vakgebieden

Heesterachtigen hebben een relatie met kabels en leidingen in de ondergrond. Je wil ze er liever niet bovenop hebben, maar ook zeker niet te dichtbij. Wanneer er werkzaamheden nodig zijn aan kabels en/of leidingen wil je dat uit kunnen voeren zonder halve of hele heestervakken te moeten slopen. Het kost namelijk weer enige seizoenen om heesters in redelijk formaat terug te krijgen en er verdwijnt ook een biotoop voor stadse natuur. Daarbij kost het ook nog eens extra tijd en energie en daarmee geld. Bovengronds hebben we raakvlakken met wegen, verlichting en verkeer. Niet gewenst zijn de heesters die de weg overgroeien. Het periodiek moeten terugzetten van heesters om de doorgaanbaarheid en de verkeersveiligheid te waarborgen kan beter in de ontwerpfasen voorkomen worden door een ruimere dimensionering. De zichtbaarheid van (verkeers-)borden en verlichting is een aandachtspunt.

Grasachtigen hebben niet direct een conflict met kabels en leidingen in de ondergrond. De wortels vormen geen probleem. En na werkzaamheden herstelt een grasmat zich doorgaans snel. Wel kunnen bijzondere soorten in gras voorkomen. Denk aan orchideeën. Het zou zonde zijn dat dergelijke soorten verdwijnen vanwege het leggen van kabels en leidingen op die locaties. Hier rekening mee houden.

Langs wegen bevinden zich vaak grasbermen. Een berm is in eerste instantie een onderdeel van de weg. De berm zorgt voor stabiliteit van de wegconstructie en vaak vindt de afwatering van de weg via de berm plaats. Door instuiving van zand, maar ook door natuurlijke groei komt met de jaren de berm hoger te liggen dan de weg, waarmee de afwatering in het geding komt. Plassen blijven op de weg staan en zorgen voor gevaarlijke situaties. Zeker met de toenemende neerslagintensiteiten is een goede afwatering van de weg van groot belang. Periodiek zullen bermen (deels) afgeschaapt moeten worden. Met name de bloemrijke bermen kunnen in de zomermaanden een hoogte bereiken waarmee op sommige punten de verkeersveiligheid in het geding komt. Op die plekken zal door frequenter maaien het uitzicht gegarandeerd moeten worden.

Den Helder is een waterrijk gebied en kent derhalve veel grenzen met water. Natuurlijke oevers, gestoken waterkanten, beschoeiingen of kademuuren. Op deze raakvlakken bevindt zich vaak begroeiing in de vorm van riet of gras. Dit zal bijgehouden moeten worden om verruiging of verlanding tegen te gaan. De beheergrens is afgesproken op de grens van land en water. De beplanting staat in veel gevallen aan beide kanten van de grens. In goede samenwerking met het waterbeheer wordt afgesproken hoe hiermee om wordt gegaan.

6.4 Aanbevelingen

- Meer tijd en energie in inventarisering en monitoring van met name de kwaliteit van de beheerobjecten, zodat maatregelen gericht en efficiënter uitgevoerd kunnen worden.
- Tijdens de looptijd van dit beheerplan worden de achterstanden en Vervangingen in een uitvoeringsplan uitgewerkt en voorgelegd ter besluitvorming aan het bestuur.
- Met de maatschappelijke urgentie voor meer biodiversiteit hier ook rekening mee houden in die inventarisering en monitoring.
- De online versie van het integrale beheerprogramma kan bijdragen aan een beter beeld van de kwaliteit van de beheerobjecten. Hier tijd en ruimte voor vrij maken om er goed mee te leren werken.
- Aparte beheerplannen voor de speciale beheergebieden zijn (in sommige gevallen) gewenst.
- Werk de beheerplannen uit tot werkplannen i.s.m. Wijkteams.
- Zie de beheerplannen als 'levende documenten' en zorg voor een periodieke update.
- Zie groene beheerobjecten niet alleen als kostenpost, maar juist vooral als waardevermeerdering van de stad en zijn inwoners (mens, dier en plant!).
- Oeverbeheer opnemen in het beheerprogramma/-systeem.
- Om in de toekomst een nog betere voorspelling van de beheerkosten te kunnen maken, wordt gewerkt aan eigen kengetallen .

Bijlage I Beeldmeetlatten

Verrekenen op frequentie via RAW-hoofdcode 51.48.52

Groen		beplanting-beschadiging			
A+	A	B	C	D	
					
Er is geen beplanting beschadigd.	Er is weinig beplanting beschadigd.	Er is in beperkte mate beplanting beschadigd.	Er is redelijk veel beplanting beschadigd.	Er is veel beplanting beschadigd.	
beschadigd oppervlak 0% per 100m ²	beschadigd oppervlak ≤ 5% per 100m ²	beschadigd oppervlak ≤ 10% per 100m ²	beschadigd oppervlak ≤ 25% per 100m ²	beschadigd oppervlak > 25% per 100m ²	

Niet opgenomen in RAW

Groen		beplanting-bodembedekkers-kaal oppervlak			
A+	A	B	C	D	
					
Er is geen kaal oppervlak.	Er is weinig kaal oppervlak.	Er is in beperkte mate kaal oppervlak.	Er is redelijk veel kaal oppervlak.	Er is veel kaal oppervlak.	
kaal oppervlak 0% per 100m ²	kaal oppervlak ≤ 5% per 100m ²	kaal oppervlak ≤ 10% per 100m ²	kaal oppervlak ≤ 25% per 100m ²	kaal oppervlak > 25% per 100m ²	
Meetinstructie: Kaal oppervlak					

Groen beplanting-bodembedekkers-overgroei randen verharding of gras				
A+	A	B	C	D
				
De rand van de verharding of het gras is volledig zichtbaar.	De rand van de verharding of het gras is goed zichtbaar.	De rand van de verharding of het gras is redelijk zichtbaar.	De rand van de verharding of het gras is nauwelijks zichtbaar.	De rand van de verharding of het gras is niet zichtbaar.
gemiddelde lengte overgroeiende beplanting 0 cm per 100m ¹	gemiddelde lengte overgroeiende beplanting ≤ 5 cm per 100m ¹	gemiddelde lengte overgroeiende beplanting ≤ 15 cm per 100m ¹	gemiddelde lengte overgroeiende beplanting ≤ 25 cm per 100m ¹	gemiddelde lengte overgroeiende beplanting > 25 cm per 100m ¹
lengte overgroeiende beplanting 0 cm	lengte overgroeiende beplanting ≤ 30 cm	lengte overgroeiende beplanting ≤ 30 cm	lengte overgroeiende beplanting ≤ 45 cm	lengte overgroeiende beplanting > 45 cm
Meetinstructie: Overgroei beplanting				

Groen beplanting-bodembedekkers-snoeibeeld				
A+	A	B	C	D
				
De bodembedekkers hebben geen storende takken.	De bodembedekkers hebben weinig storende takken.	De bodembedekkers hebben in beperkte mate storende takken.	De bodembedekkers hebben redelijk veel storende takken.	De bodembedekkers hebben veel storende takken.
storende takken 0% per 100m ²	storende takken ≤ 5% per 100m ²	storende takken ≤ 10% per 100m ²	storende takken ≤ 20% per 100m ²	storende takken > 20% per 100m ²

Verrekenen op beeld via RAW-hoofdcodes 51.48.12				
Groen		beplanting-bosplantsoen-overgroei randen verharding of gras		
A+	A	B	C	D
				
De rand van de verharding of het gras is volledig zichtbaar.	De rand van de verharding of het gras is goed zichtbaar.	De rand van de verharding of het gras is redelijk zichtbaar.	De rand van de verharding of het gras is nauwelijks zichtbaar.	De rand van de verharding of het gras is niet zichtbaar.
gemiddelde lengte overgroei 0 cm per 100m ¹	gemiddelde lengte overgroei ≤ 10 cm per 100m ¹	gemiddelde lengte overgroei ≤ 25 cm per 100m ¹	gemiddelde lengte overgroei ≤ 40 cm per 100m ¹	gemiddelde lengte overgroei > 40 cm per 100m ¹
lengte overgroei 0 cm	lengte overgroei ≤ 30 cm	lengte overgroei ≤ 45 cm	lengte overgroei ≤ 75 cm	lengte overgroei > 75 cm
probleemtak nee	probleemtak nee	probleemtak nee	probleemtak nee	probleemtak ja
Meetinstructie: Overgroei beplanting				

Verrekenen op frequentie via RAW-hoofdcodes 51.48.51				
Groen		beplanting-haag-gaten in haag		
A+	A	B	C	D
				
Er zijn geen gaten in de haag.	Er zijn weinig gaten in de haag.	Er zijn in beperkte mate gaten in de haag.	Er zijn redelijk veel gaten in de haag.	Er zijn veel gaten in de haag.
gaten 0% per 100m ¹	gaten ≤ 2% per 100m ¹	gaten ≤ 5% per 100m ¹	gaten ≤ 15% per 100m ¹	gaten > 15% per 100m ¹
Meetinstructie: Gaten in haag				

Groen beplanting-haag-snoeibeeld geschoren hagen				
A+	A	B	C	D
 <p>De strakke lijnen van de haag zijn duidelijk zichtbaar. Er steken geen uitlopers uit de haag.</p>	 <p>De strakke lijnen van de haag zijn goed zichtbaar. Er steken weinig uitlopers uit de haag.</p>	 <p>De strakke lijnen van de haag zijn redelijk zichtbaar. In beperkte mate steken kleine uitlopers uit de haag.</p>	 <p>De strakke lijnen van de haag zijn niet meer zichtbaar. Er steken redelijk veel kleine uitlopers uit de haag.</p>	 <p>De strakke lijnen van de haag zijn niet meer zichtbaar. Er steken veel uitlopers uit de haag. De haag heeft zich ontwikkeld tot losse heesterrand.</p>
gemiddelde lengte uitlopers buiten de knipmaat van de haag 0 cm per 100m ¹	gemiddelde lengte uitlopers buiten de knipmaat van de haag ≤ 10 cm per 100m ¹	gemiddelde lengte uitlopers buiten de knipmaat van de haag ≤ 20 cm per 100m ¹	gemiddelde lengte uitlopers buiten de knipmaat van de haag ≤ 30 cm per 100m ¹	gemiddelde lengte uitlopers buiten de knipmaat van de haag > 30 cm per 100m ¹
lengte uitgroeiende uitlopers buiten de knipmaat van de haag 0 cm	lengte uitgroeiende uitlopers buiten de knipmaat van de haag ≤ 30 cm	lengte uitgroeiende uitlopers buiten de knipmaat van de haag ≤ 40 cm	lengte uitgroeiende uitlopers buiten de knipmaat van de haag ≤ 50 cm	lengte uitgroeiende uitlopers buiten de knipmaat van de haag > 50 cm
Meetinstructie: Snoeibeeld geschoren hagen				

Groen beplanting-heesters-gesloten heesters-kaal oppervlak				
A+	A	B	C	D
 <p>Er is geen kaal oppervlak.</p>	 <p>Er is weinig kaal oppervlak.</p>	 <p>Er is in beperkte mate kaal oppervlak.</p>	 <p>Er is redelijk veel kaal oppervlak.</p>	 <p>Er is veel kaal oppervlak.</p>
kaal oppervlak 0% per 100m ²	kaal oppervlak ≤ 5% per 100m ²	kaal oppervlak ≤ 10% per 100m ²	kaal oppervlak ≤ 25% per 100m ²	kaal oppervlak > 25% per 100m ²
Meetinstructie: Kaal oppervlak				

Groen beplanting-heesters-overgroei randen verharding of gras				
A+	A	B	C	D
 De rand van de verharding of het gras is volledig zichtbaar.	 De rand van de verharding of het gras is goed zichtbaar.	 De rand van de verharding of het gras is redelijk zichtbaar.	 De rand van de verharding of het gras is nauwelijks zichtbaar.	 De rand van de verharding of het gras is niet zichtbaar.
gemiddelde lengte overgroei 0 cm per 100m ¹	gemiddelde lengte overgroei ≤ 10 cm per 100m ¹	gemiddelde lengte overgroei ≤ 25 cm per 100m ¹	gemiddelde lengte overgroei ≤ 40 cm per 100m ¹	gemiddelde lengte overgroei > 40 cm per 100m ¹
lengte overgroei 0 cm	lengte overgroei ≤ 30 cm	lengte overgroei ≤ 45 cm	lengte overgroei ≤ 75 cm	lengte overgroei > 75 cm
probleemtak nee	probleemtak nee	probleemtak nee	probleemtak nee	probleemtak ja
Meetinstructie: Overgroei beplanting				

Groen beplanting-heesters-snoeibeeld				
A+	A	B	C	D
 Heesters vertonen geen snoeiachterstand. Er zijn geen holle heesters.	 Heesters vertonen weinig snoeiachterstand. Er zijn weinig holle heesters.	 Heesters vertonen in beperkte mate snoeiachterstand. Er zijn in beperkte mate holle heesters.	 Heesters vertonen redelijk veel snoeiachterstand. Er zijn redelijk veel holle heesters.	 Heesters vertonen veel snoeiachterstand. Er zijn veel holle heesters.
afgestorven takken 0% per 100m ²	afgestorven takken ≤ 1% per 100m ²	afgestorven takken ≤ 5% per 100m ²	afgestorven takken ≤ 10% per 100m ²	afgestorven takken > 10% per 100m ²
lengte ongewenste scheuten en opslag 0 m per 100m ²	lengte ongewenste scheuten en opslag ≤ 0,30 m per 100m ²	lengte ongewenste scheuten en opslag ≤ 0,50 m per 100m ²	lengte ongewenste scheuten en opslag ≤ 0,80 m per 100m ²	lengte ongewenste scheuten en opslag > 0,80 m per 100m ²
mate 'holle' heesters 0% per 100m ²	mate 'holle' heesters 0% per 100m ²	mate 'holle' heesters ≤ 2,5% per 100m ²	mate 'holle' heesters ≤ 5% per 100m ²	mate 'holle' heesters > 5% per 100m ²

Groen beplanting-onkruid				
A+	A	B	C	D
				
Er is geen onkruid.	Er is weinig onkruid.	Er is in beperkte mate onkruid.	Er is redelijk veel onkruid.	Er is veel onkruid.
bedekking 0% per 100m ²	bedekking ≤ 20% per 100m ²	bedekking ≤ 30% per 100m ²	bedekking ≤ 40% per 100m ²	bedekking > 40% per 100m ²
bedekking door resten 0% per 100m ²	bedekking door resten ≤ 20% per 100m ²	bedekking door resten ≤ 30% per 100m ²	bedekking door resten ≤ 40% per 100m ²	bedekking door resten > 40% per 100m ²
aantal stuks onkruid hoger dan 30 cm 0 stuks per 100m ²	aantal stuks onkruid hoger dan 30 cm ≤ 10 stuks per 100m ²	aantal stuks onkruid hoger dan 30 cm ≤ 20 stuks per 100m ²	aantal stuks onkruid hoger dan 30 cm ≤ 30 stuks per 100m ²	aantal stuks onkruid hoger dan 30 cm > 30 stuks per 100m ²
Meetinstructie: Onkruid				

Groen beplanting-struikrozen-kaal oppervlak				
A+	A	B	C	D
				
Er is geen kaal oppervlak.	Er is weinig kaal oppervlak.	Er is in beperkte mate kaal oppervlak.	Er is redelijk veel kaal oppervlak.	Er is veel kaal oppervlak.
kaal oppervlak 0% per 100m ²	kaal oppervlak ≤ 5% per 100m ²	kaal oppervlak ≤ 10% per 100m ²	kaal oppervlak ≤ 25% per 100m ²	kaal oppervlak > 25% per 100m ²
Meetinstructie: Kaal oppervlak				

Groen beplanting-struikrozen-overgroei randen verharding of gras				
A+	A	B	C	D
				
De rand van de verharding of het gras is volledig zichtbaar.	De rand van de verharding of het gras is goed zichtbaar.	De rand van de verharding of het gras is redelijk zichtbaar.	De rand van de verharding of het gras is nauwelijks zichtbaar.	De rand van de verharding of het gras is niet zichtbaar.
gemiddelde lengte overgroei 0 cm per 100m ¹	gemiddelde lengte overgroei ≤ 5 cm per 100m ¹	gemiddelde lengte overgroei ≤ 15 cm per 100m ¹	gemiddelde lengte overgroei ≤ 25 cm per 100m ¹	gemiddelde lengte overgroei > 25 cm per 100m ¹
lengte overgroei 0 cm	lengte overgroei ≤ 30 cm	lengte overgroei ≤ 30 cm	lengte overgroei ≤ 45 cm	lengte overgroei > 45 cm
Meetinstructie: Overgroei beplanting				

Groen beplanting-struikrozen-snoeibeeld				
A+	A	B	C	D
				
De struikrozen zien er zeer verzorgd uit.	De struikrozen zien er verzorgd uit.	De struikrozen zien er redelijk verzorgd uit.	De struikrozen zien er nauwelijks verzorgd uit.	De struikrozen zien er onverzorgd uit.
takken met uitgebloeide bloemen 0% per 100m ²	takken met uitgebloeide bloemen 0% per 100m ²	takken met uitgebloeide bloemen 0% per 100m ²	takken met uitgebloeide bloemen ≤ 25% per 100m ²	takken met uitgebloeide bloemen > 25% per 100m ²
verhouding aantal hoofdtakken t.o.v. struikroos zeer goed	verhouding aantal hoofdtakken t.o.v. struikroos goed	verhouding aantal hoofdtakken t.o.v. struikroos voldoende	verhouding aantal hoofdtakken t.o.v. struikroos matig	verhouding aantal hoofdtakken t.o.v. struikroos slecht
wildopslag en/of takken met uitlopers 0% per 100m ²	wildopslag en/of takken met uitlopers ≤ 2% per 100m ²	wildopslag en/of takken met uitlopers ≤ 5% per 100m ²	wildopslag en/of takken met uitlopers ≤ 15% per 100m ²	wildopslag en/of takken met uitlopers > 15% per 100m ²

Groen beplanting-vaste planten-overgroei randen verharding of gras				
A+	A	B	C	D
				
De rand van de verharding of het gras is volledig zichtbaar.	De rand van de verharding of het gras is goed zichtbaar.	De rand van de verharding of het gras is redelijk zichtbaar.	De rand van de verharding of het gras is nauwelijks zichtbaar.	De rand van de verharding of het gras is niet zichtbaar.
gemiddelde lengte overgroei 0 cm per 100m ¹	gemiddelde lengte overgroei ≤ 5 cm per 100m ¹	gemiddelde lengte overgroei ≤ 15 cm per 100m ¹	gemiddelde lengte overgroei ≤ 25 cm per 100m ¹	gemiddelde lengte overgroei > 25 cm per 100m ¹
lengte overgroei 0 cm	lengte overgroei ≤ 30 cm	lengte overgroei ≤ 30 cm	lengte overgroei ≤ 45 cm	lengte overgroei > 45 cm
Meetinstructie: Overgroei beplanting				

Groen beplanting-vaste planten-sluiting				
Niet opgenomen in RAW				
A+	A	B	C	D
				
De beplanting is volledig aaneengesloten.	De beplanting is goed aaneengesloten.	De beplanting is redelijk aaneengesloten.	De beplanting is nauwelijks aaneengesloten.	De beplanting is niet aaneengesloten.
aaneengesloten beplanting 100% per 100m ²	aaneengesloten beplanting ≥ 90% per 100m ²	aaneengesloten beplanting ≥ 80% per 100m ²	aaneengesloten beplanting ≥ 50% per 100m ²	aaneengesloten beplanting < 50% per 100m ²

Niet opgenomen in RAW				
Groen		beplanting-wisselperken-bloei		
A+	A	B	C	D
 <p>De beplanting vertoont een zeer goede bloei, kleur en variatie en ziet er zeer verzorgd uit.</p>	 <p>De beplanting vertoont een goede bloei, kleur en variatie en ziet er verzorgd uit.</p>	 <p>De beplanting vertoont voldoende bloei, kleur en variatie en ziet er redelijk verzorgd uit.</p>	 <p>De beplanting vertoont matige bloei, kleur en variatie en ziet er nauwelijks verzorgd uit.</p>	 <p>De beplanting vertoont slechte bloei, kleur en variatie en ziet er niet verzorgd uit.</p>
bloei zeer goed	bloei goed	bloei voldoende	bloei matig	bloei slecht
uitgebloeide bloemen 0% per 100m ²	uitgebloeide bloemen ≤ 15% per 100m ²	uitgebloeide bloemen ≤ 25% per 100m ²	uitgebloeide bloemen ≤ 40% per 100m ²	uitgebloeide bloemen > 40% per 100m ²

Niet opgenomen in RAW				
Groen		beplanting-wisselperken-kaal oppervlak		
A+	A	B	C	D
 <p>Er is geen kaal oppervlak.</p>	 <p>Er is weinig kaal oppervlak.</p>	 <p>Er is in beperkte mate kaal oppervlak.</p>	 <p>Er is redelijk veel kaal oppervlak.</p>	 <p>Er is veel kaal oppervlak.</p>
kaal oppervlak 0% per 100m ²	kaal oppervlak ≤ 5% per 100m ²	kaal oppervlak ≤ 10% per 100m ²	kaal oppervlak ≤ 20% per 100m ²	kaal oppervlak > 20% per 100m ²
Meetinstructie: Kaal oppervlak				

Groen gras en kruidachtigen-beschadiging				
A+	A	B	C	D
				
Het gras heeft geen beschadigingen.	Het gras heeft weinig beschadigingen.	Het gras heeft in beperkte mate beschadigingen.	Het gras heeft redelijk veel beschadigingen.	Het gras heeft veel beschadigingen.
Beschadiging dieper dan 3 cm 0% per 100m ²	Beschadiging dieper dan 3 cm ≤ 1% per 100m ²	Beschadiging dieper dan 3 cm ≤ 5% per 100m ²	Beschadiging dieper dan 3 cm ≤ 10% per 100m ²	Beschadiging dieper dan 3 cm > 10% per 100m ²

Groen gras en kruidachtigen -bloemrijk gras-soorten rijkdom				
Niet opgenomen in RAW				
A+	A	B	C	D
				
De vegetatie bestaat uit zeer veel kruidachtige soorten.	De vegetatie bestaat uit veel kruidachtige soorten.	De vegetatie bestaat uit redelijk veel kruidachtige soorten.	De vegetatie bestaat uit enkele kruidachtige soorten.	In de vegetatie komen nauwelijks verschillende kruidachtige soorten voor.
aantal soorten ≥ 30 soorten per 25m ²	aantal soorten ≥ 25 soorten per 25m ²	aantal soorten ≥ 15 soorten per 25m ²	aantal soorten ≥ 10 soorten per 25m ²	aantal soorten < 10 soorten per 25m ²
bedekking door glanzende grassen ≤ 10% per 25m ²	bedekking door glanzende grassen ≤ 30% per 25m ²	bedekking door glanzende grassen ≤ 50% per 25m ²	bedekking door glanzende grassen ≤ 90% per 25m ²	bedekking door glanzende grassen > 90% per 25m ²

Groen gras en kruidachtigen-gazon-grashoogte				
A+	A	B	C	D
				
Het gazon ziet er zeer strak gemaaid uit.	Het gazon ziet er strak gemaaid uit.	Het gazon ziet er redelijk strak gemaaid uit.	Het gazon ziet er nauwelijks strak gemaaid uit.	Het gazon ziet er niet strak gemaaid uit.
hoogte gras ≤ 40 mm	hoogte gras ≤ 50 mm	hoogte gras ≤ 60 mm	hoogte gras ≤ 70 mm	hoogte gras > 70 mm
Meetinstructie: Grashoogte				

Groen gras en kruidachtigen - gazon-kaal oppervlak				
A+	A	B	C	D
				
Er is geen kaal oppervlak.	Er is weinig kaal oppervlak.	Er is in beperkte mate kaal oppervlak.	Er is redelijk veel kaal oppervlak.	Er is veel kaal oppervlak.
kaal oppervlak 0% per 100m ²	kaal oppervlak ≤ 2% per 100m ²	kaal oppervlak ≤ 5% per 100m ²	kaal oppervlak ≤ 10% per 100m ²	kaal oppervlak > 10% per 100m ²
oppervlakte per kale plek 0,00 m ²	oppervlakte per kale plek ≤ 0,10 m ²	oppervlakte per kale plek ≤ 0,40 m ²	oppervlakte per kale plek ≤ 2,00 m ²	oppervlakte per kale plek > 2,00 m ²

Groen gras en kruidachtigen-gazon-onkruid				
A+	A	B	C	D
				
Er is geen onkruid.	Er is weinig onkruid.	Er is in beperkte mate onkruid.	Er is redelijk veel onkruid.	Er is veel onkruid.
bedekking onkruid 0% per 100m ²	bedekking onkruid ≤ 5% per 100m ²	bedekking onkruid ≤ 15% per 100m ²	bedekking onkruid ≤ 30% per 100m ²	bedekking onkruid > 30% per 100m ²
aantal stuks onkruid hoger dan 20 cm 0 stuks per 100m ²	aantal stuks onkruid hoger dan 20 cm ≤ 10 stuks per 100m ²	aantal stuks onkruid hoger dan 20 cm ≤ 20 stuks per 100m ²	aantal stuks onkruid hoger dan 20 cm ≤ 30 stuks per 100m ²	aantal stuks onkruid hoger dan 20 cm > 30 stuks per 100m ²
Meetinstructie: Onkruid				

Groen gras-en kruidachtigen-grashoogte rondom obstakels en bomen				
A+	A	B	C	D
				
Gras en kruidvegetatie rondom obstakel of boom is niet hoger dan de omliggende grasvegetatie.	Gras en kruidvegetatie rondom obstakel of boom is nauwelijks hoger dan de omliggende grasvegetatie.	Gras en kruidvegetatie rondom obstakel of boom is enigszins hoger dan de omliggende grasvegetatie.	Gras en kruidvegetatie rondom obstakel of boom is veel hoger dan de omliggende grasvegetatie.	Gras en kruidvegetatie rondom obstakel of boom is zeer veel hoger dan de omliggende grasvegetatie.
hoogte gazon rondom obstakel of boom ≤ 40 mm	hoogte gazon rondom obstakel of boom ≤ 75 mm	hoogte gazon rondom obstakel of boom ≤ 120 mm	hoogte gazon rondom obstakel of boom ≤ 210 mm	hoogte gazon rondom obstakel of boom > 210 mm
hoogte gras rondom obstakel of boom ≤ 70 mm	hoogte gras rondom obstakel of boom ≤ 120 mm	hoogte gras rondom obstakel of boom ≤ 180 mm	hoogte gras rondom obstakel of boom ≤ 300 mm	hoogte gras rondom obstakel of boom > 300 mm
Meetinstructie: Grashoogte rondom obstakels				

Groen gras en kruidachtigen-grasveld-grashoogte				
A+	A	B	C	D
				
Het gras is voldoende kort voor het gewenste gebruiksdoel.	Het gras is voldoende kort voor het gewenste gebruiksdoel.	Het gras is voldoende kort voor het gewenste gebruiksdoel.	Het gras is voldoende kort voor het gewenste gebruiksdoel.	Het gras is te lang of te kort gemaaid voor het gewenste gebruiksdoel.
hoogte gras ≤ 70 mm	hoogte gras ≤ 80 mm	hoogte gras ≤ 90 mm	hoogte gras ≤ 100 mm	hoogte gras > 100 mm
Meetinstructie: Grashoogte				

Groen gras en kruidachtigen-kaal oppervlak				
A+	A	B	C	D
				
Er is geen kaal oppervlak.	Er is weinig kaal oppervlak.	Er is in beperkte mate kaal oppervlak.	Er is redelijk veel kaal oppervlak.	Er is veel kaal oppervlak.
kaal oppervlak 0% per 100m ²	kaal oppervlak ≤ 10% per 100m ²	kaal oppervlak ≤ 20% per 100m ²	kaal oppervlak ≤ 30% per 100m ²	kaal oppervlak > 30% per 100m ²
oppervlakte per kale plek 0,00 m ²	oppervlakte per kale plek ≤ 0,40 m ²	oppervlakte per kale plek ≤ 2,00 m ²	oppervlakte per kale plek ≤ 2,00 m ²	oppervlakte per kale plek > 2,00 m ²

Groen gras en kruidachtigen-molshopen				
A+	A	B	C	D
				
Er zijn geen molshopen.	Er zijn weinig molshopen.	Er zijn in beperkte mate molshopen.	Er zijn redelijk veel molshopen.	Er zijn veel molshopen.
molshopen 0 stuks per 100m ²	molshopen ≤ 2 stuks per 100m ²	molshopen ≤ 5 stuks per 100m ²	molshopen ≤ 10 stuks per 100m ²	molshopen > 10 stuks per 100m ²

Verrekenen op beeld via RAW-hoofdcode 51.18.06 - 51.28.11 - 51.38.13

Groen		gras en kruidachtigen-natuurlijk afval				
A+	A	B	C	D		
						
Er ligt geen natuurlijk afval.	Er ligt weinig natuurlijk afval.	Er ligt in beperkte mate natuurlijk afval.	Er ligt redelijk veel natuurlijk afval.	Er ligt veel natuurlijk afval.		
bedekking binnen bladafvalperiode 0% per 100m ²	bedekking binnen bladafvalperiode ≤ 10% per 100m ²	bedekking binnen bladafvalperiode ≤ 25% per 100m ²	bedekking binnen bladafvalperiode ≤ 35% per 100m ²	bedekking binnen bladafvalperiode > 35% per 100m ²		
bedekking buiten bladafvalperiode 0% per 100 m ²	bedekking buiten bladafvalperiode ≤ 5% per 100 m ²	bedekking buiten bladafvalperiode ≤ 10% per 100 m ²	bedekking buiten bladafvalperiode ≤ 25% per 100 m ²	bedekking buiten bladafvalperiode > 25% per 100 m ²		
laagdikte 0 cm	laagdikte ≤ 3 cm	laagdikte ≤ 10 cm	laagdikte ≤ 30 cm	laagdikte > 30 cm		
Meetinstructie: Natuurlijk afval						

Verrekenen op beeld via RAW-hoofdcode 51.28.08

Groen		gras en kruidachtigen-overgroei randen beplanting				
A+	A	B	C	D		
						
De rand van de beplanting is zeer goed zichtbaar. De kant is recht gestoken.	De rand van de beplanting is goed zichtbaar. De kant is recht gestoken.	De rand van de beplanting is redelijk zichtbaar.	De rand van de beplanting is nauwelijks zichtbaar.	De rand van de beplanting is niet zichtbaar.		
gemiddelde lengte overgroeïend gras 0 cm per 100m ¹	gemiddelde lengte overgroeïend gras ≤ 5 cm per 100m ¹	gemiddelde lengte overgroeïend gras ≤ 10 cm per 100m ¹	gemiddelde lengte overgroeïend gras ≤ 25 cm per 100m ¹	gemiddelde lengte overgroeïend gras > 25 cm per 100m ¹		
lengte overgroeïend gras 0 cm	lengte overgroeïend gras ≤ 30 cm	lengte overgroeïend gras ≤ 30 cm	lengte overgroeïend gras ≤ 40 cm	lengte overgroeïend gras > 40 cm		
recht gestoken kanten ja	recht gestoken kanten ja	recht gestoken kanten nee	recht gestoken kanten nee	recht gestoken kanten nee		
Meetinstructie: Overgroeïend gras						

Verrekenen op beeld via RAW-hoofdcode 51.18.05 - 51.28.10

Groen		gras-overgroei randen verharding				
A+	A	B	C	D		
						
De rand van de verharding is volledig zichtbaar.	De rand van de verharding is goed zichtbaar.	De rand van de verharding is redelijk zichtbaar.	De rand van de verharding is nauwelijks zichtbaar.	De rand van de verharding is niet zichtbaar.		
gemiddelde lengte overgroeïend gras 0 cm per 100m ¹	gemiddelde lengte overgroeïend gras ≤ 5 cm per 100m ¹	gemiddelde lengte overgroeïend gras ≤ 10 cm per 100m ¹	gemiddelde lengte overgroeïend gras ≤ 25 cm per 100m ¹	gemiddelde lengte overgroeïend gras > 25 cm per 100m ¹		
lengte overgroeïend gras 0 cm	lengte overgroeïend gras ≤ 30 cm	lengte overgroeïend gras ≤ 30 cm	lengte overgroeïend gras ≤ 40 cm	lengte overgroeïend gras > 40 cm		
Meetinstructie: Overgroei gras						

Verrekenen op beeld via RAW-hoofdcode 51.18.01 - 51.28.03

Groen		gras en kruidachtigen-ruw gras-grashoogte				
A+	A	B	C	D		
						
Het gras is voldoende kort voor het gewenste doel.	Het gras is voldoende kort voor het gewenste doel.	Het gras is voldoende kort voor het gewenste doel.	Het gras is voldoende kort voor het gewenste doel.	Het gras is te lang of te kort gemaaid voor het gewenste doel.		
hoogte gras ≤ 400 mm	hoogte gras ≤ 600 mm	hoogte gras ≤ 800 mm	hoogte gras ≤ 1000 mm	hoogte gras > 1000 mm		
Meetinstructie: Grashoogte						

Niet opgenomen in RAW

Groen		gras en kruidachtigen-vlakheid ondergrond				
A+	A	B	C	D		
						
Er zijn geen oneffenheden.	Er zijn lichte oneffenheden.	Er zijn matige oneffenheden.	Er zijn ernstige oneffenheden.	Er zijn zeer ernstige oneffenheden.		
hoogteverschil oneffenheden ondergrond 0 cm	hoogteverschil oneffenheden ondergrond ≤ 2 cm	hoogteverschil oneffenheden ondergrond ≤ 5 cm	hoogteverschil oneffenheden ondergrond ≤ 10 cm	hoogteverschil oneffenheden ondergrond > 10 cm		

Bijlage II Lijst van inheemse beplanting

Latijnse naam

Acer campestre
Alnus glutinosa
Betula pendula
Betula pubescens
Carpinus betulus
Clematis vitalba
Cornus mas
Cornus sanguinea
Corylus avellana
Crataegus laevigata
Crataegus monogyna
Euonymus europaeus
Fraxinus excelsior
Hippophae rhamnoides
Ilex aquifolium
Ligustrum vulgare
Lonicera periclymenum
Malus sylvestris
Mespilus germanica
Prunus avium
Prunus padus
Prunus spinosa
Pyrus pyraeaster
Quercus robur
Rhamnus cathartica
Rhamnus frangula
Ribes nigrum
Ribes rubrum
Rosa arvensis
Rosa canina
Rosa rubiginosa
Rosa tomentosa
Salix alba
Salix fragilis
Sambucus nigra
Sorbus aucuparia
Tilia cordata
Ulmus laevis
Viburnum opulus

Nederlandse naam

Spaanse aak
Zwarte els
Ruwe berk
Zachte berk
Haagbeuk
Bosrank
Gele kornoelje
Rode kornoelje
Hazelaar
Tweestijlige meidoorn
Eenstijlige meidoorn
Wilde kardinaalsmuts
Es
Duindoorn -> terughoudend toepassen: woekerend
Hulst
Wilde liguster
Wilde kamperfoelie
Wilde appel
Wilde mispel
Zoete kers
Gewone vogelkers
sleedoorn -> terughoudend toepassen: woekerend
Wilde peer
Zomereik
Wegedoorn
Sporkehout
Zwarte bes
Bosaalbes
Bosroos
Hondsroos
Egelantier
Viltroos
Schietwilg
Kraakwilg
Gewone vlier
Wilde lijsterbes
Winterlinde
Fladderiep
Gelderse roos

Bijlage III Literatuurlijst

Titel

Bomen en struiken van hier
Buiten Gewoon Beter
Nederlandse Dendrologie

Auteur(s)

Henny Ketelaar, Lex Roeleveld, Louis Dolmans
Dienst Stadsbeheer (gemeente ?)
Dr. B.K. Boom

Bijlage IV Plantgrootte

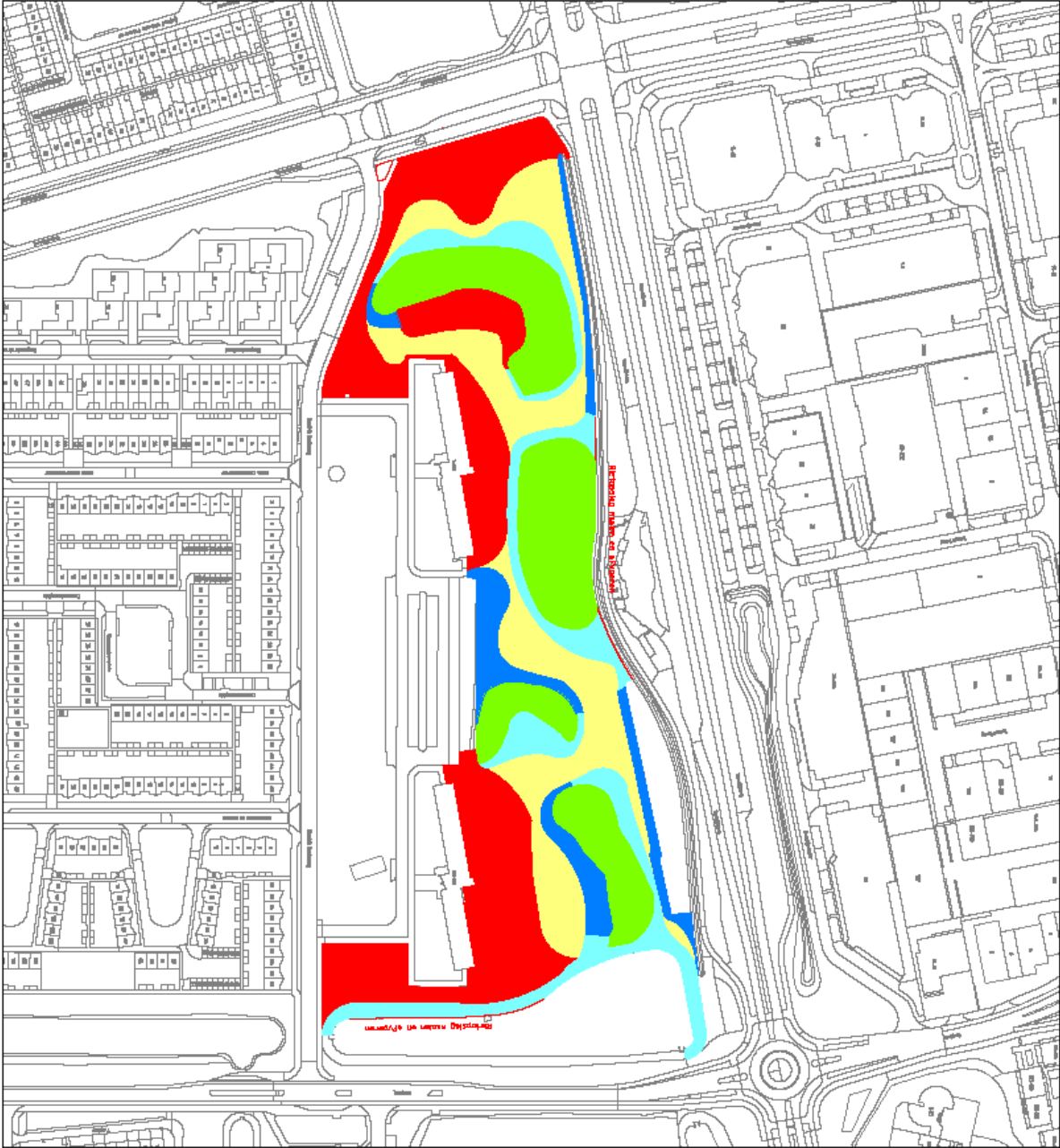
Gegevens volgens dr. B.K. Boom.

Boom (1)	1 ^{ste} grootte	hoger dan 12 meter
Boom (2)	2 ^{de} grootte	6-12 meter
Boom (3)	3 ^{de} grootte	lager dan 6 meter

Struik (1)	1 ^{ste} grootte	hoger dan 6 meter
Struik (2)	2 ^{de} grootte	1-4 meter
Struik (3)	3 ^{de} grootte	0,5-1 meter
Struik (4)	4 ^{de} grootte	lager dan 0,5 meter

Bijlage V Kaarten vlinderroute

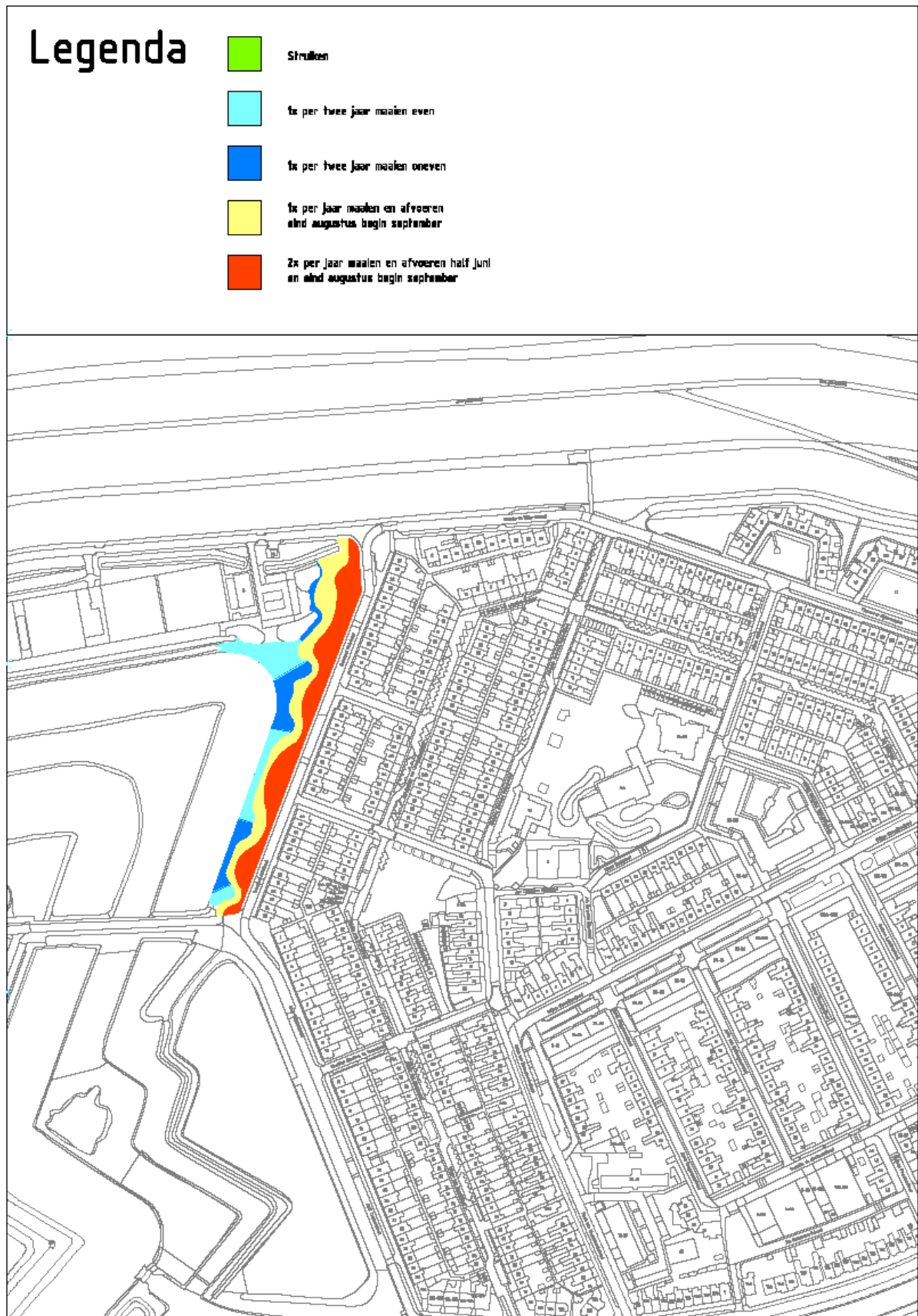
Baskeweg-Ravelijnweg

- 2x per jaar maaien en afvoeren half juni en eind augustus begin september
- 1x per jaar maaien en afvoeren eind augustus begin september
- 1x per twee jaar maaien maaien
- 1x per twee jaar maaien even
- Struiken

Legenda

C. Botstraat

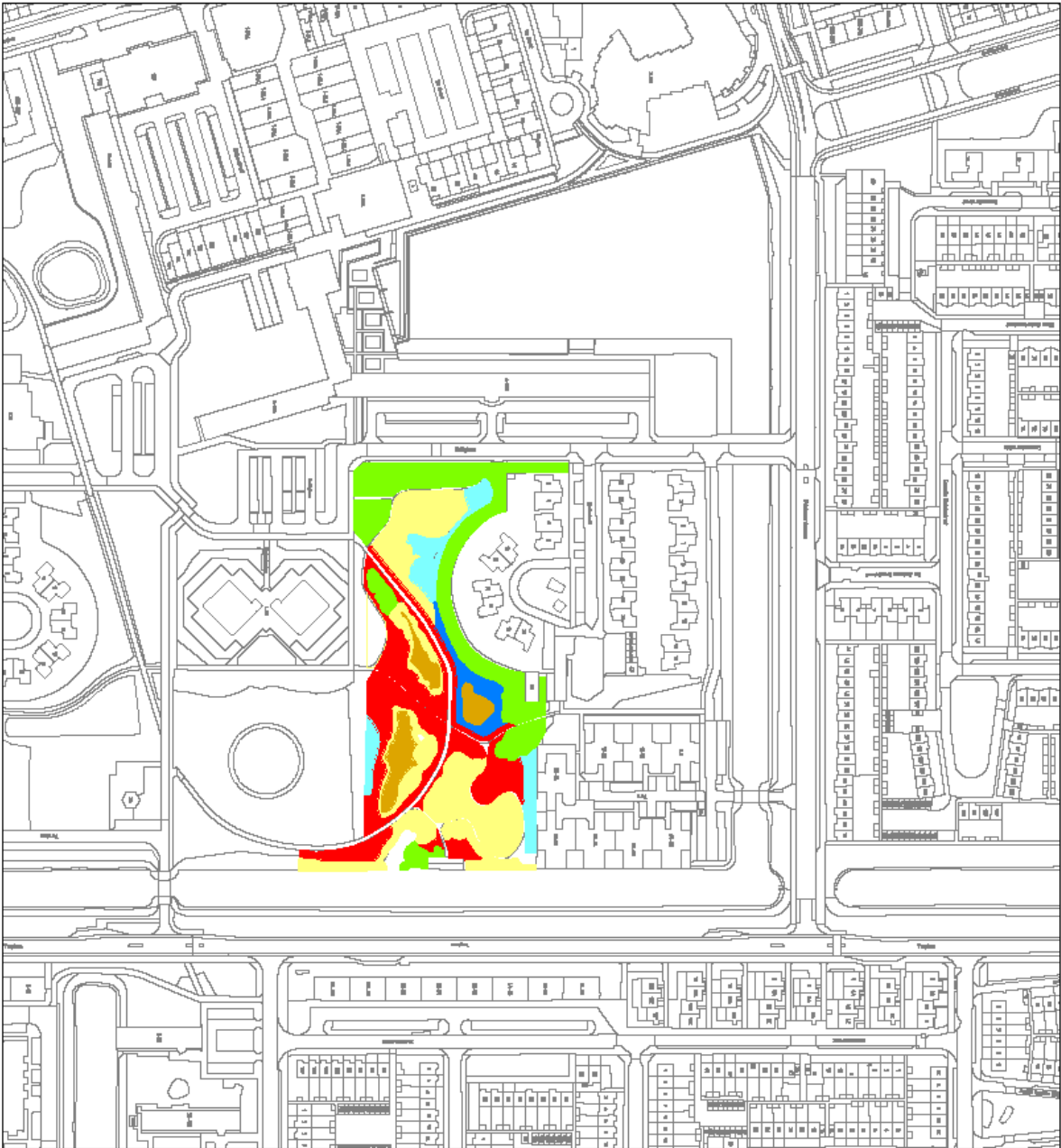
Doorzwin-Malzwin

Legenda

- Straten
- 1x per twee jaar maalen even
- 1x per twee jaar maalen oneven
- 1x per jaar maalen on afvoeren
nied augustus begin september
- 2x per jaar maalen on afvoeren half juni
on half augustus begin september

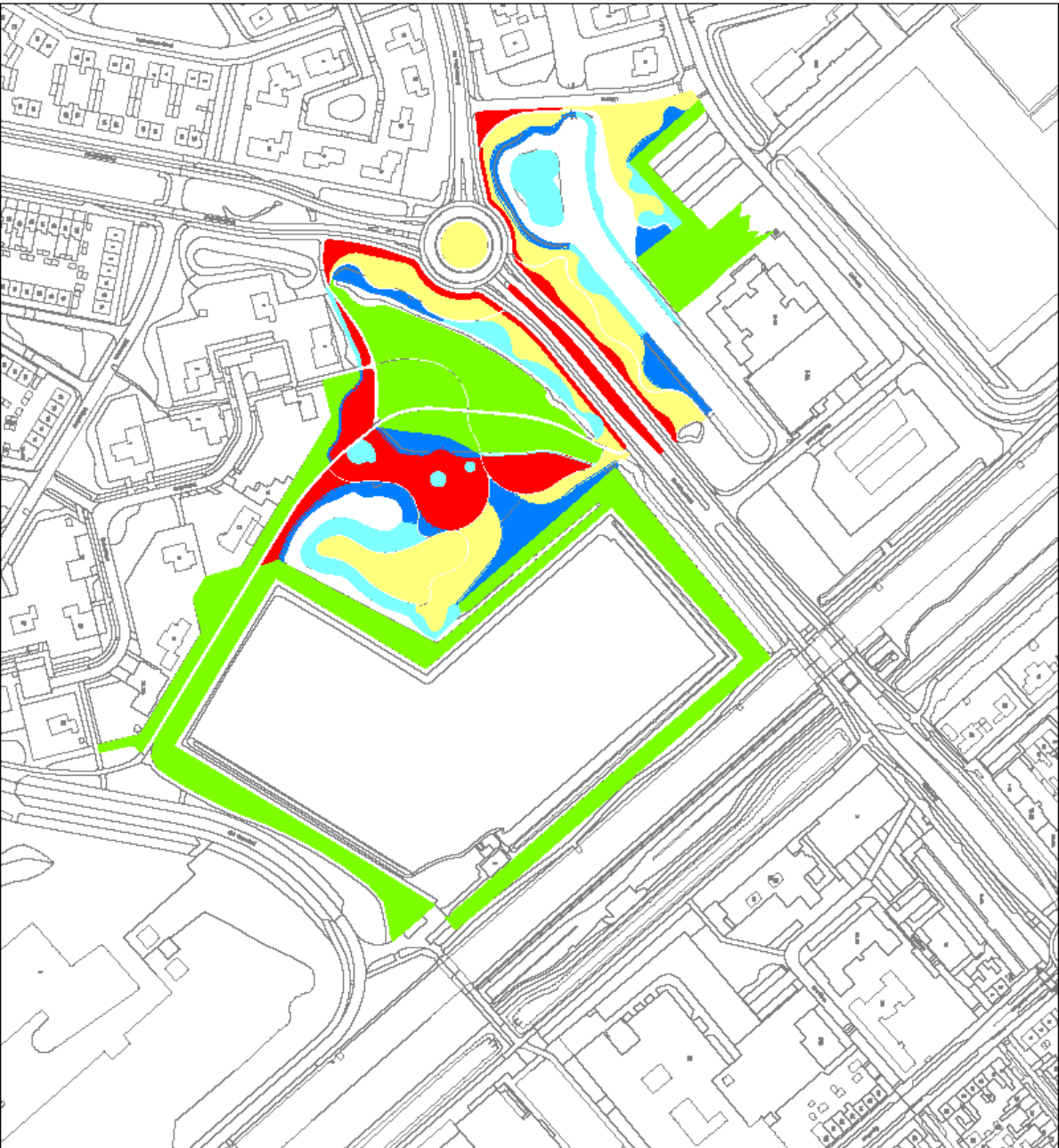
Heiligharn

Legenda

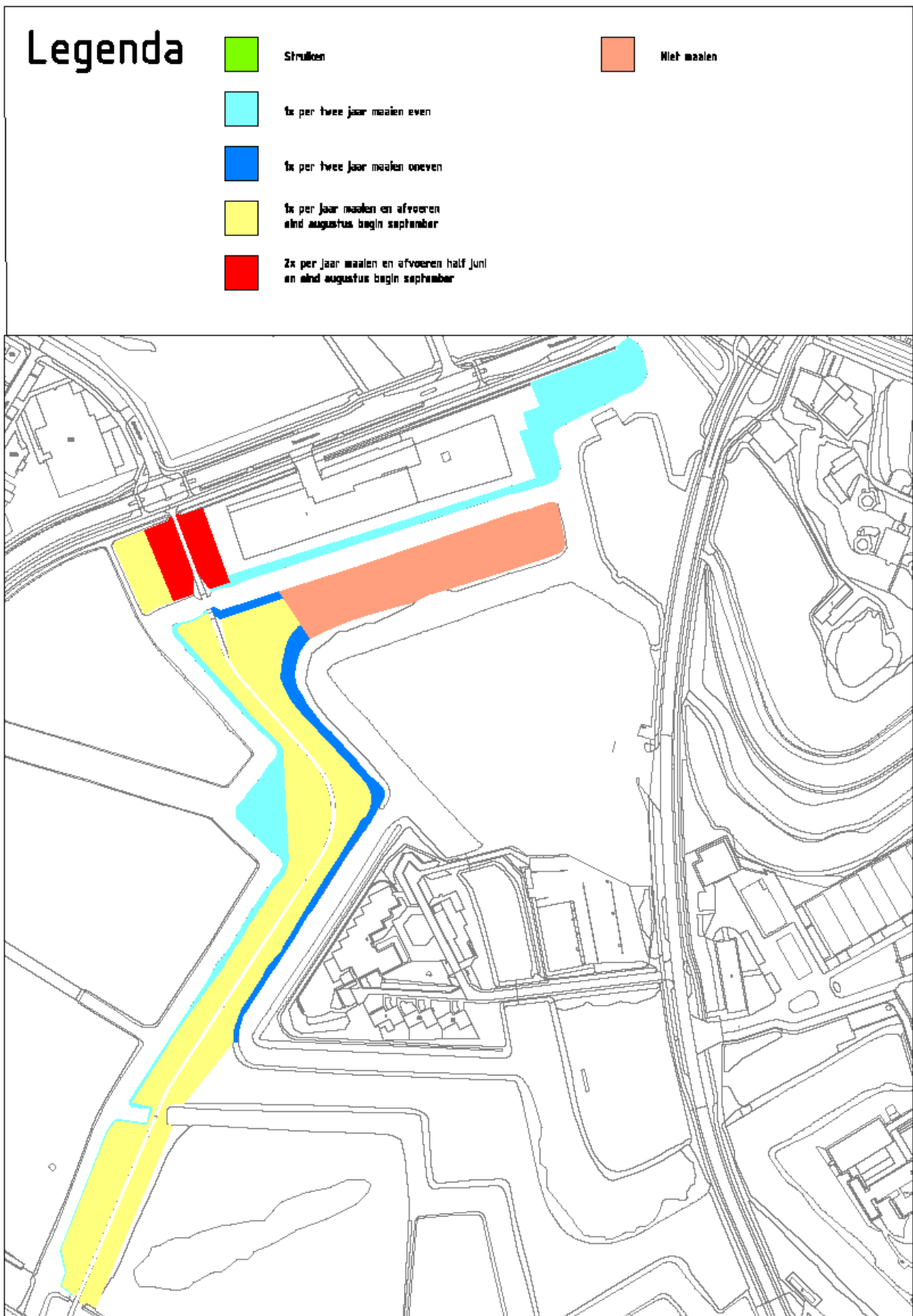
- Stranden
- 1e per twee jaar maanden even
- 1e per twee jaar maanden oneven
- 1e per jaar maanden en afvoeren eind augustus begin september
- Maanden in afvoeren 20X
- 2e per jaar maanden en afvoeren half juni en eind augustus begin september

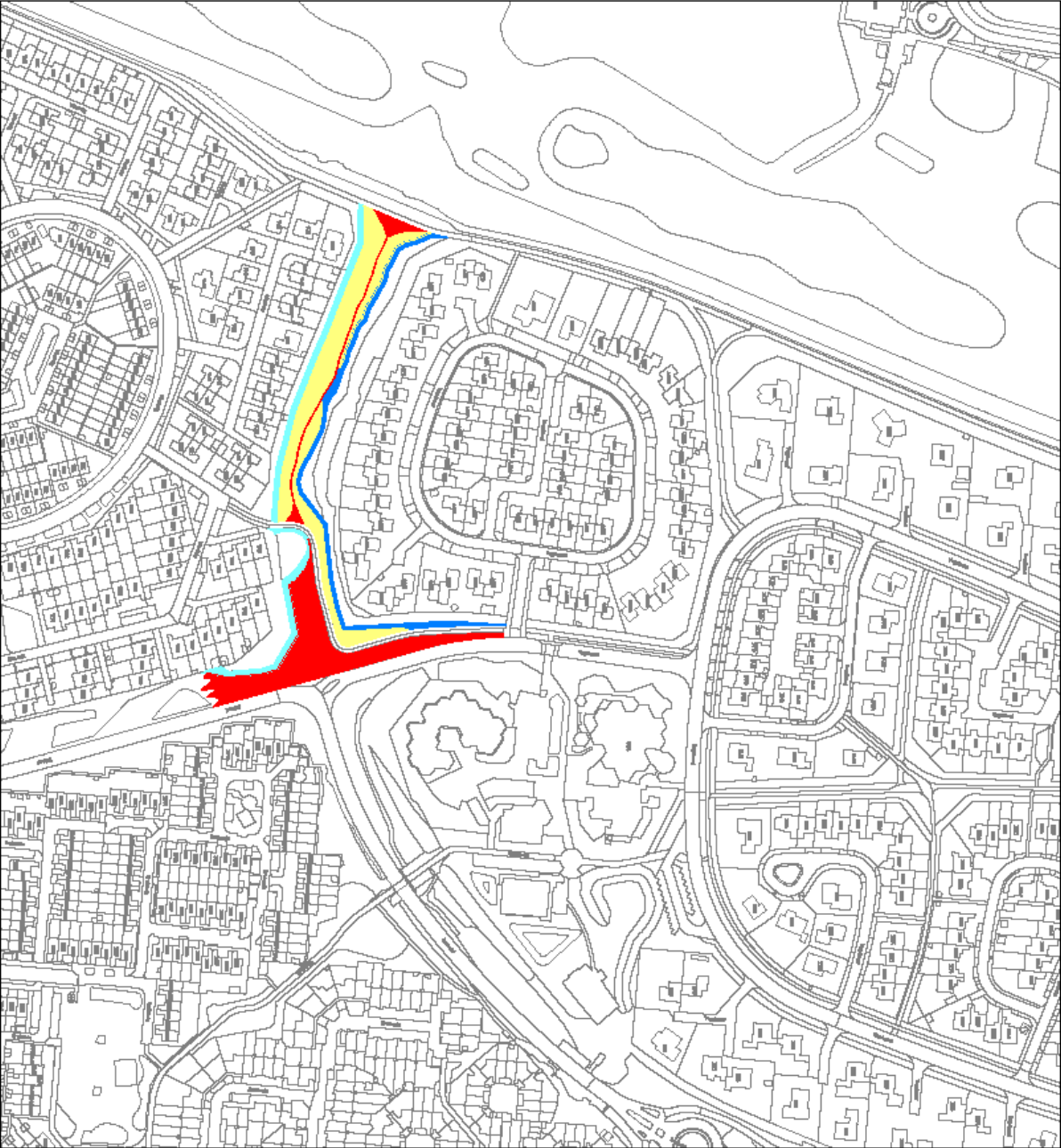
Marsdiepstraat

Legenda

- Struiken
- 1e per twee jaar maaien even
- 1e per twee jaar maaien oneven
- 1e per jaar maaien en afvoeren
2de augustus begin september
- 2e per jaar maaien en afvoeren half juni
en eind augustus begin september

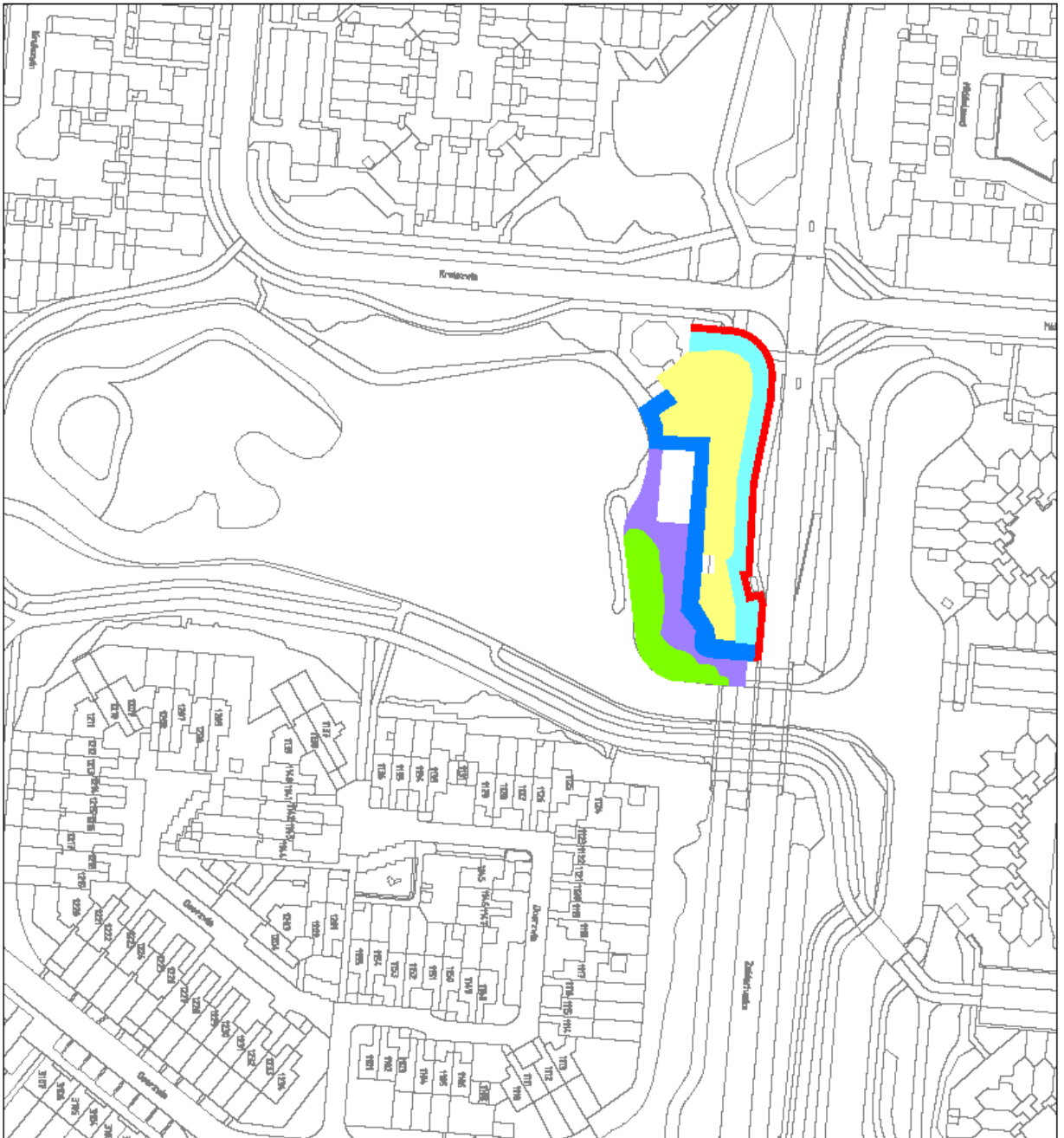

Legenda

- Struiken
- 1e per twee jaar meelden even
- 1e per twee jaar meelden oneven
- 1e per jaar meelden on afvoeren
2nd augustus begin september
- 2e per jaar meelden on afvoeren half juni
on eind augustus begin september

Zuiderhaaks

Legenda

- Struiken
- 1x per twee jaar maaien even
- 1x per twee jaar maaien oneven
- 1x per jaar maaien en afvoeren eind augustus begin september
- 2x per jaar maaien en afvoeren half juni en eind augustus begin september